



Muzeum Historii Polski
Polish History Museum

2019

CIELE
1944-45

KULTURA

LOTGEVALLEN VAN DE SOLDATEN

NORM

Muzeum
Historii
Polski
Raport
roczny

2019

Annual
Report
Polish
History
Museum

Muzeum
Historii
Polski
Raport
roczny

2019

Annual
Report
Polish
History
Museum

Szanowni Państwo, Drodzy Przyjaciele!

Ubiegły rok upłynął dla Muzeum Historii Polski przede wszystkim pod znakiem budowy gmachu na Cytadeli Warszawskiej. W grudniu ściany sięgnęły już docelowej wysokości, czyli czwartej kondygnacji nadziemnej. Przed nami wciąż wiele robót związanych z dachem i instalacjami, ale pierwszy etap mamy za sobą. Równolegle kończyliśmy prace nad projektem wystawy stałej i kontynuowaliśmy pozyskiwanie artefaktów do naszej kolekcji.

Chociaż gros naszej energii było poświęcone budowie siedziby Muzeum oraz tworzeniu jego wystawy stałej, niemałą wagę miały również nasze działania wystawiennicze, edukacyjne i naukowe. Szczególnym zainteresowaniem publiczności i uwagą mediów cieszył się projekt poświęcony losom generała Stanisława Maczka i wojskowych formacji, którymi dowodził w czasie II wojny światowej. W ramach tych działań współpracowaliśmy przy tworzeniu stałej wystawy Memoriału Generała Maczka w Bredzie, zrealizowaliśmy multimedialną mobilną wystawę, którą zaprezentowaliśmy w Warszawie – z okazji 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej, i w Bredzie – w związku z 75. rocznicą wyzwolenia miasta przez żołnierzy 1. Dywizji Pancerniej. Niezwykle ważnym elementem tego projektu był również długometrażowy film dokumentalny *Niepokonany. Opowieść o generale Stanisławie Maczku* w reżyserii Rafała Geremka oraz krótkometrażowy dokument oparty na rysunkach Mariana Walentynowicza *Marian na wojnie*.

W związku z trwającymi obchodami stulecia niepodległości Muzeum wydało dwie ważne publikacje: bogato ilustrowany zbiór esejów *Dziedzictwo II Rzeczypospolitej* napisanych przez wybitnych historyków i przedstawicieli innych dyscyplin humanistycznych oraz wybór wspomnień kobiet, które walczyły o wolność Polski w legionach i POW pt. *Kobiety niepodległości*. Z kolei dla młodszego odbiorcy przeznaczona jest wydana przez nas gra planszowa „Drogi do niepodległości” – nowoczesne i atrakcyjne narzędzie edukacji historycznej.

Dziękujemy za nieustające wsparcie przyjaciółom Muzeum, wszystkim współpracownikom i uczestnikom naszych działań. Szczególna wdzięczność należy się ofiarodawcom pamiątek i tym, którzy wspierają nasze działania finansowo.

Robert Kostro

Dyrektor Muzeum Historii Polski



Ladies and Gentlemen, Dear Friends!

For the Polish History Museum, last year's focus was primarily the ongoing construction of its seat at the Warsaw Citadel. Last December, its walls reached their final height, i.e. the fourth aboveground storey. Much work remains to be done in terms of roofs and installations, yet the first stage has been completed. At the same time, we were finalising work on the design of the permanent exhibition as well as continuously enriching our collection with new artefacts.

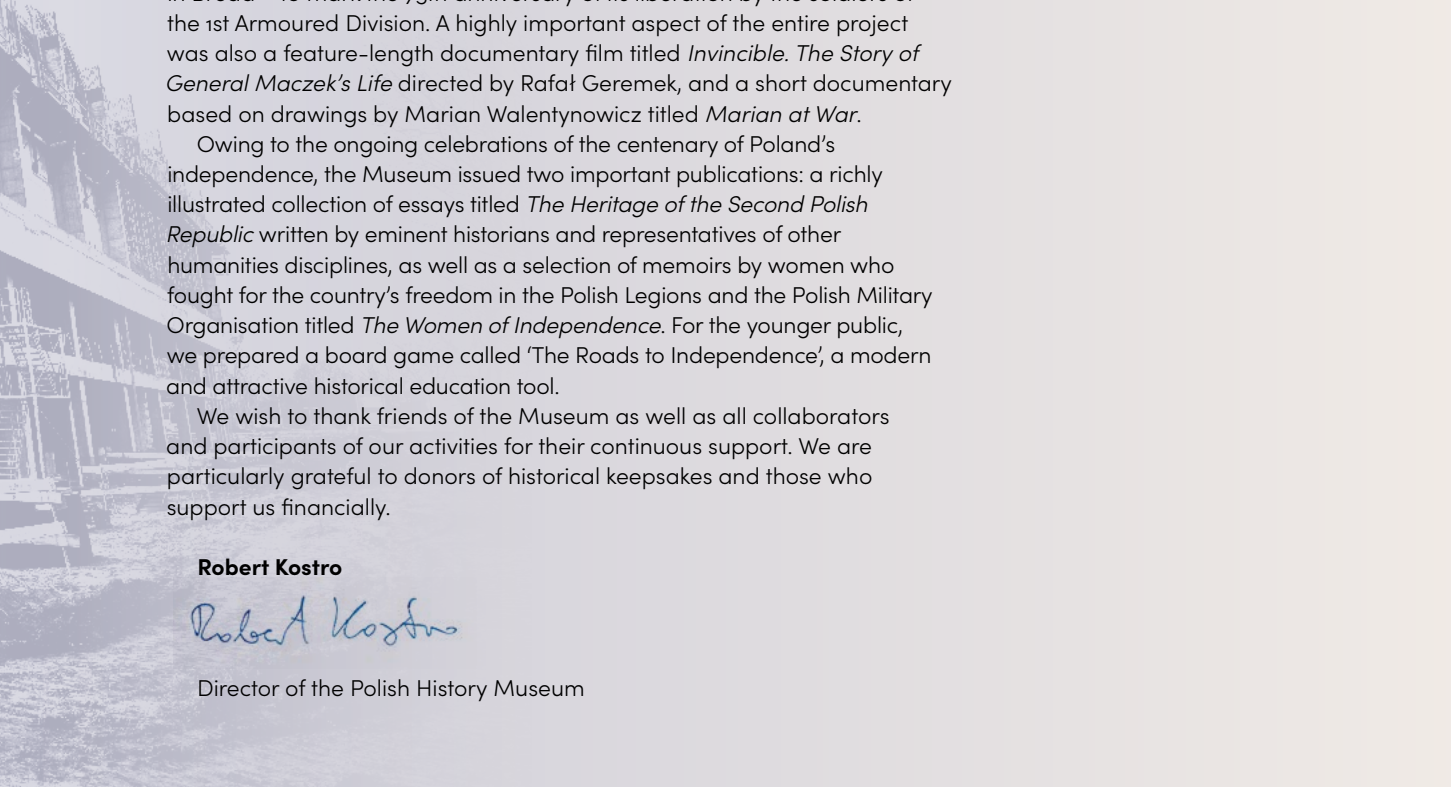
Although most of our energy was devoted to the construction of the Museum headquarters and development of the permanent exhibition, much attention was also given to our exhibition, educational and scientific activities. Of particular interest to the public and the media was our project devoted to the fate of General Stanisław Maczek and the military formations he led during the Second World War. In that context, we cooperated on the preparation of the permanent exhibition of Maczek Memorial Breda in the Netherlands, as well as delivering a mobile multimedia exhibition shown in Warsaw – on the occasion of the 80th anniversary of the outbreak of the Second World War and, in Breda – to mark the 75th anniversary of its liberation by the soldiers of the 1st Armoured Division. A highly important aspect of the entire project was also a feature-length documentary film titled *Invincible. The Story of General Maczek's Life* directed by Rafał Geremek, and a short documentary based on drawings by Marian Walentynowicz titled *Marian at War*.

Owing to the ongoing celebrations of the centenary of Poland's independence, the Museum issued two important publications: a richly illustrated collection of essays titled *The Heritage of the Second Polish Republic* written by eminent historians and representatives of other humanities disciplines, as well as a selection of memoirs by women who fought for the country's freedom in the Polish Legions and the Polish Military Organisation titled *The Women of Independence*. For the younger public, we prepared a board game called 'The Roads to Independence', a modern and attractive historical education tool.

We wish to thank friends of the Museum as well as all collaborators and participants of our activities for their continuous support. We are particularly grateful to donors of historical keepsakes and those who support us financially.

Robert Kostro

Director of the Polish History Museum





Przyszła siedziba Future Seat



Wizualizacja – budynek Muzeum Historii Polski od strony placu Gwardii (wejście główne). Projekt: WXCA | Visualisation of the building of the Polish History Museum seen from Guard Square (main entrance). Design: WXCA





„Mój prapradziad Józef Gliński w czasie powstania styczniowego szykował się do szturm na Cytadelę; niestety, nie zdobył jej; nam się to udało” – powiedział wicepremier, minister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Piotr Gliński, zwiedzając w połowie marca 2019 r. budowę Muzeum Historii Polski i Muzeum Wojska Polskiego. Na zdjęciu z dyrektorem MHP Robertem Kostro

„During the January Uprising, my great-great-grandfather Józef Gliński was getting ready for an assault of the Citadel; unfortunately, he did not conquer it but we have,” said the Deputy Prime Minister and Minister of Culture and National Heritage Prof. Piotr Gliński while visiting the construction site of the Polish History Museum and the Polish Army Museum in mid-March 2019. Here, pictured with PHM Director Robert Kostro



Trwa budowa stałej siedziby Muzeum Historii Polski, budynku zaprojektowanego przez pracownię WXCA i realizowanego przez Budimex SA. Gmach rośnie z dnia na dzień na terenie Cytadeli Warszawskiej. W 2019 roku:

- wykonywano prace przy montowaniu żelbetowych elementów konstrukcyjnych; wzniesiono ściany wraz z klatkami schodowymi i szybami windowymi do poziomu drugiego piętra (poziom wystawy stałej) oraz częściowo trzeciego piętra (poziom dachu) – dzięki temu można już zobaczyć, jaką wysokość będzie miał budynek Muzeum;
- w ślad za robotami murowymi rozpoczęto prace instalacyjne na kondygnacjach podziemnych i na parterze;
- zrealizowano znaczną część prac związanych z wykonaniem przyłączy wodno-kanalizacyjnych;
- wybudowano salę audytoryjną, przeznaczoną na duże imprezy i koncerty, zapewniając odizolowanie akustyczne przestrzeni sali od reszty budynku.

The construction of the permanent headquarters of the Polish History Museum is in progress, a building designed by the WXCA studio and constructed by Budimex SA. Each day, the grand project at the Warsaw Citadel is closer to completion. In 2019:

- work was carried out on the assembly of structural elements made of reinforced concrete; walls with staircases and lift shafts were built up to the second floor (permanent exhibition level) and partially up to the third floor (roof level) – owing to which the final height of the Museum building is already visible;
- after the masonry, installation work began on underground storeys as well as the ground floor;
- major work was conducted related to water-and-sewage system connections;
- the auditorium was built, intended for large events and concerts, with the proper acoustic isolation of the hall from the rest of the building.

Budowa siedziby
Muzeum Historii Polski
– widok z drona
| Construction of
the seat of the Polish
History Museum, a view
from a drone

Muzeum Historii Polski będzie największym z obiektów w tzw. Parku Niepodległości, gdzie powstanie unikatowy ośrodek muzealny stanowiący centrum popularyzacji historii i dialogu o dziedzictwie narodowym. Znajdują się tam już Muzeum X Pawilonu i Muzeum Katyńskie, jednocześnie budowana jest nowa siedziba Muzeum Wojska Polskiego.

Na powierzchni ponad 30 ha zaplanowano także miejsca rekreacji i wypoczynku. Zaprojektowano dwukondygnacyjny parking podziemny dla samochodów osobowych oraz miejsca postojowe dla autokarów.

Nowe siedziby muzeów będą usytuowane wokół centralnego placu Cytadeli (placu Gwardii). Od południa i północy dwa pawilony zajmie Muzeum Wojska Polskiego. Centralnie od wschodu stanie gmach Muzeum Historii Polski z narracyjną ekspozycją stałą, salą wystaw czasowych, centrum edukacyjnym i konferencyjnym, audytorium, salą kinowo-teatralną, restauracjami, magazynami i pracowniami konserwatorskimi.

Muzeum Historii Polski to jedno z najnowocześniejszych muzeów powstających obecnie w Polsce i Europie. Będzie odwiedzane przez setki tysięcy gości rocznie. Stanie się miejscem wielowymiarowego kontaktu z historią Polski, refleksji nad dziejami ojczystymi oraz forum dyskusji, miejscem zdobywania wiedzy i obcowania z kulturą – ośrodkiem życia społecznego.

Podstawowe dane budynku Muzeum Historii Polski:

- powierzchnia: ok. 44 000 m kw., w tym około 8000 m kw. przeznaczonych na magazyny, pracownie konserwatorskie i pomieszczenia techniczne Muzeum Wojska Polskiego;
- liczba kondygnacji: 4 nadziemne i 2 podziemne;
- powierzchnia wystawy stałej: 7000 m kw.;
- powierzchnia wystaw czasowych: 1500 m kw.;
- audytorium: na ok. 600 osób;
- sala kinowa: na ok. 150 osób;
- zaplecze gastronomiczne zlokalizowane na kilku kondygnacjach: w tym restauracja samoobsługowa i kawiarnia.



The new museum headquarters will occupy the area around the central square of the Warsaw Citadel (Guard Square). Two Polish Army Museum pavilions will stand on the north and south side, while the Polish History Museum will be located centrally on the east side and feature a permanent narrative exhibition, a temporary exhibition hall, an educational and conference centre, an auditorium, a cinema and theatre hall, as well as restaurants, storerooms and conservation studios.

The Polish History Museum is among the most modern museum facilities under construction in Poland and in Europe. It will receive hundreds of thousands of visitors per year. The Museum will become a place for multidimensional contact with and reflection on the history of Poland, as well as discussion, knowledge acquisition and contact with culture: a centre of social life.

Key parameters of the Polish History Museum building:

- surface area: approx. 44,000 sq. m, including approx. 8,000 sq. m for storerooms, conservation studios and technical facilities of the Polish Army Museum;
- number of storeys: aboveground: 4, underground: 2;
- permanent exhibition area: 7,000 sq. m;
- temporary exhibition area: 1,500 sq. m;
- auditorium capacity: approx. 600 persons;
- cinema capacity: approx. 150 persons;
- food and drinks facilities located on several floors, including a self-service restaurant and café.

The Museum will be the largest facility located in the area known as Independence Park where a unique museum centre is being developed aimed at popularising the history and dialogue on national heritage. It already comprises the Museum of the Tenth Pavilion and the Katyn Museum, while the Polish Army Museum will also have its new seat there.

The surface area of over 30 hectares will feature a recreation and leisure area. A two-level underground parking lot for passenger cars has been designed, as well as parking places for coaches.



Wystawa stała Permanent Exhibition

Wizualizacja - wystawa stała MHP (galeria Polska Piastów i Jagiellonów). Projekt: WWAA, PLATIGE IMAGE
 | Visualisation of the PHM permanent exhibition (gallery Poland of the Piast and Jagiellonian Dynasties). Design: WWAA, PLATIGE IMAGE



Wizualizacja - wystawa stała MHP (galeria Niepodległa). Projekt: WWAA, PLATIGE IMAGE
 | Visualisation of the PHM permanent exhibition (gallery Independent Again). Design: WWAA, PLATIGE IMAGE



Wizualizacja – wystawa stała MHP (galeria Dawna Rzeczpospolita). Projekt: WWAA, PLATIGE IMAGE
| Visualisation of the PHM permanent exhibition (gallery The Old Commonwealth). Design: WWAA, PLATIGE IMAGE



Wystawa stała Muzeum Historii Polski zajmująca 7000 m kw. będzie największą ekspozycją historyczną w Polsce. Prace nad nią prowadzi zespół historyków MHP wspomagany przez wybitnych badaczy z czołowych ośrodków akademickich i PAN. Projekt ekspozycji przygotowuje konsorcjum pracowni WWAA oraz Platige Image, zwycięzca międzynarodowego konkursu przeprowadzonego przez Muzeum. Liderami tego zespołu są Boris Kudlička, Natalia Paszkowska i Marcin Talarek.

Wystawa stała Muzeum Historii Polski przedstawi ponadtyśiącletnie dzieje państwa i narodu polskiego. Centralne miejsce zajmie w tej opowieści historia wolności.

Drugi kluczowy wątek tematyczny to opowieść o kształtowaniu się polskiej tożsamości. Wystawa ukáže czynniki, które miały na nią decydujący wpływ, takie jak chrzest i zakorzenienie w cywilizacji zachodniej, unia z Litwą czy oddziaływanie kultury romantycznej.

Trzeci z wątków przewodnich narracji to opowieść o społeczeństwie i cywilizacji. Dzięki niej uzmysłowimy zwiedzającym, jak wyglądało życie codzienne w minionych epokach oraz przedstawimy doniosłe karty dziejów polskiej nauki i techniki.

Na wystawie znajdzie się około 3000 muzealiów oraz kilkadziesiąt replik ważnych obiektów historycznych. Ponadto szeroko korzystamy z instalacji scenograficznych, technik multimedialnych i interaktywnych, projektowanych z myślą o oddaniu atmosfery wydarzeń historycznych oraz umożliwiających wyszukiwanie informacji i pogłębienie wiedzy.

Ścieżka zwiedzania będzie prowadzić przez sześć galerii, w których opowiemy historię kolejnych epok: *Polska Piastów i Jagiellonów* (od początków państwa do 1573 roku), *Dawna Rzeczpospolita* (1573–1795), *Pod zabarami* (1796–1914), *Niepodległa* (1914–1939), *Polska Walcząca* (1939–1945), *Polacy wobec komunizmu* (1945–1990).

W 2019 roku trwały zaawansowane prace nad projektem wykonawczym wystawy stałej. Równolegle zespół pracowników merytorycznych Muzeum Historii Polski rozwijał scenariusze poszczególnych stanowisk ekspozycyjnych, a także rozbudowywał i opracowywał bazę materiałów ikonograficznych, dźwiękowych i audiowizualnych. Ponadto uzgadniano warunki wypożyczenia ekspozatów z kolekcji ponad stu muzeów, bibliotek, archiwów, instytucji kościelnych i osób prywatnych.



Wizualizacja – wystawa stała MHP (galeria Polacy wobec komunizmu). Projekt: WWAA, PLATIGE IMAGE
| Visualisation of the PHM permanent exhibition (gallery The Poles and Communism). Design: WWAA, PLATIGE IMAGE

At 7,000 square metres in size, the permanent exhibition of the Polish History Museum will be Poland's largest historical exhibition. It is being developed by a team of the PHM's own historians supported by eminent researchers from leading academic centres and the Polish Academy of Sciences. Its design is being prepared by a consortium of the WWAA studio and Platige Image, winner of the PHM's international design competition. The team is led by Boris Kudlička, Natalia Paszkowska and Marcin Talarek.

The PHM's permanent exhibition will present over 1,000 years of the history of the Polish statehood and nation, with major emphasis placed on the history of freedom.

Another key theme present throughout the exhibition is the story of how the Polish identity took shape. We will highlight various factors that have exerted the greatest impact on it, such as conversion to Christianity and roots in western civilisation, the union with Lithuania, or the influence of Romantic culture.

The third leading theme of the exhibition narrative is the story of society and civilisation, owing to which we will show visitors what daily life looked like in past epochs and present important chapters in the history of Polish science and technology.

The show will feature around 3,000 museum exhibits and several dozen replicas of important historical artefacts. Additionally, we will make extensive use of stage settings and multimedia, as well as interactive technologies designed with the aim of reflecting the spirit of historical events and facilitating finding information and improving one's knowledge.

The circuit followed by the visitors will cover six galleries where we will narrate the history of successive epochs: Poland of the Piast and Jagiellonian Dynasties (from the beginning of the country's statehood until 1573), The Old Commonwealth (1573–1795), The Partitions (1796–1914), Independent Again (1914–1939), Fighting Poland (1939–1945), and The Poles and Communism (1945–1990).

In 2019, advanced work was in progress on the executive design of the permanent exhibition. In parallel, a team of PHM experts was working on developing scenarios of individual display sites as well as extending and preparing a base of iconographic, sound and audio-visual materials. Additionally, conditions were being agreed upon concerning the rental of exhibits from over one hundred museums, libraries, archives, church institutions and private individuals.

Zbiory i konserwacja Collection and Conservation



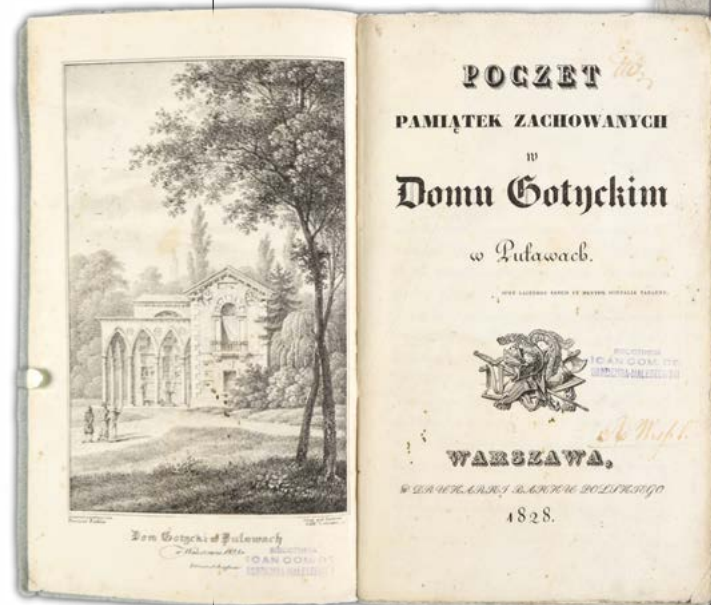
Kolekcja Muzeum Historii Polski

W zbiorach MHP znajduje się ponad 43 000 obiektów (34 014 numery inwentarzowe). W 2019 roku wpisano 4213 pozycji inwentarzowych (4884 sztuk; na tę liczbę składa się: 1575 darowizn, 2844 przekazy od innych instytucji oraz 465 zakupów). Oprócz tego Muzeum posiada 689 depozytów, z czego w 2019 roku pozyskano 72.

Obiekty są pozyskiwane przede wszystkim dla potrzeb wystawy stałej, wystaw czasowych organizowanych przez MHP oraz z myślą o rozbudowie kolekcji muzealnej.

W zbiorach znajdują się obiekty różnorodne, pochodzące ze wszystkich epok. Muzeum posiada w swojej kolekcji m.in. pamiątki historyczne, wyroby rzemieślnicze, dzieła sztuki, fotografie, mapy, obiekty falerystyczne, weksylia, militaria, zabytki archeologiczne, dokumenty życia społecznego oraz archiwalia.

Muzeum Historii Polski udostępnia obiekty ze swoich zbiorów na wystawy organizowane przez inne placówki kultury. W 2019 roku obiekty zostały użyczone na ekspozycje czasowe organizowane m.in. przez Muzeum Narodowe w Warszawie i Zamek Królewski w Warszawie. Na wystawie „Z dumą o przeszłości, z odwagą o przyszłości” pokazano oryginalną zbroję husarską z przełomu XVII i XVIII wieku, której zakup dla Muzeum Historii Polski sfinansowała Fundacja Orleń. Replika Aktu Unii Lubelskiej ze zbiorów MHP prezentowana była kilkakrotnie przy okazji obchodów 450. rocznicy zawarcia unii, w tym podczas oficjalnych uroczystości zawarcia unii polsko-litewskiej 30 czerwca 2019 roku w Lublinie i w Sejmie RP.



Izabela Czartoryska, *Poczet pamiątek zachowanych w Domu Gotyckim w Puławach*, Drukarnia Banku Polskiego, Warszawa 1828

| Izabela Czartoryska, *A Guide to the Keepsakes Preserved in the Gothic House in Puławy*, Printing House of the Bank Polski, Warsaw 1828 (MHP-ARK 3953)



Pistolet z zamkiem kołowym, kal. 13 mm, po 1650 r. | A pistol with a wheellock, cal. 13 mm, after 1650 (MHP-MIL 264)

The PHM's collection

The collection of the Polish History Museum features more than 43,000 items (34,014 inventory entries). In 2019, 4213 inventory entries were added to it (4,884 items comprising 1,575 donations, 2,844 items handed over by other institutions and 465 acquisitions). Furthermore, the Museum has 689 deposits, 72 of them made in 2019.

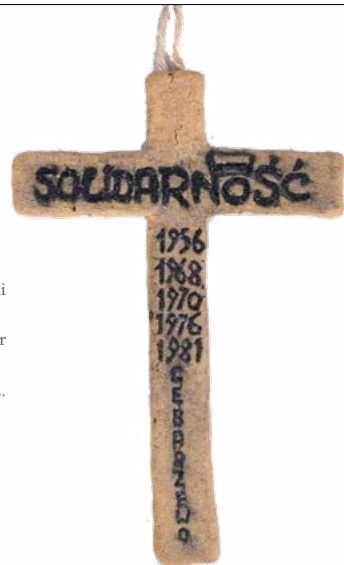
Items are collected chiefly to suit the needs of the permanent exhibition and temporary exhibitions organised by the PHM, as well as to expand the museum collection as a whole.

The collection includes various items originating from all historical periods. Among them, the Museum possesses historical keepsakes, arts and crafts items, photographs, maps, medals and decorations, flags, military artefacts, archaeological artefacts, documents reflecting social life, and archival items.

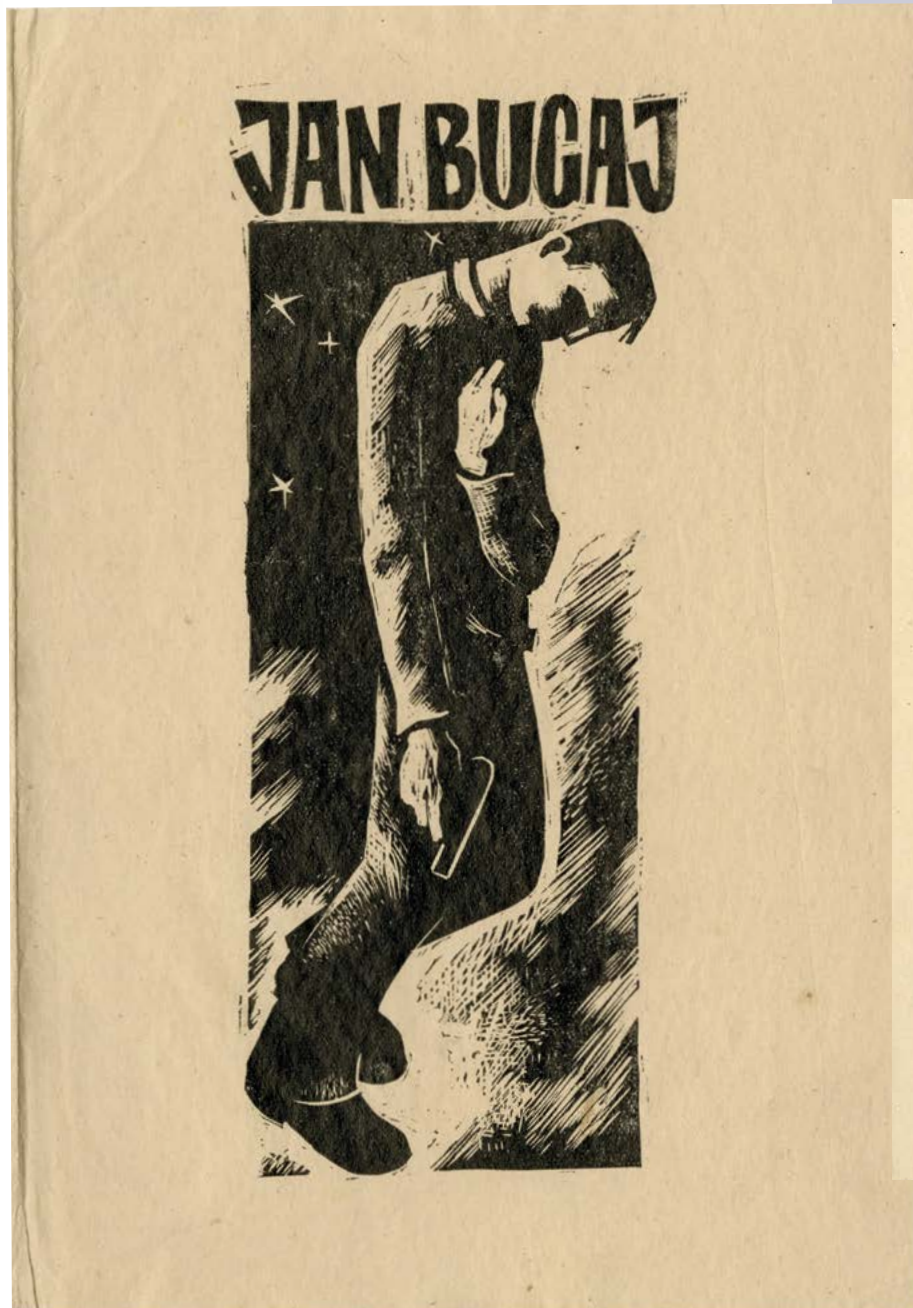
The Polish History Museum makes artefacts from its collection available for exhibitions delivered by other cultural institutions. In 2019, they were rented out for temporary displays, *inter alia*, by the National Museum in Warsaw and the Royal Castle in Warsaw. The exhibition titled *With Pride about the Past and Courage about the Future* featured an original Hussar armour from the turn of the 17th and 18th centuries, whose purchase for the Polish History Museum was funded by the Orleń Foundation. A replica of the Union of Lublin Act from the PHM's

collection was shown several times on the occasion of the observance of the 450th anniversary of the Polish-Lithuanian union, including the official festivities recalling the event held in Lublin and the Polish Sejm on 30 June 2019.

Krzyż z chleba wykonany przez Henryka Krzyżanowskiego podczas pobytu w Ośrodku Odosobnienia dla Internowanych w Gębarzewie k. Gniezna, 1981–1982 r. Darczyńca: Henryk Krzyżanowski | A cross made of bread by Henryk Krzyżanowski during his stay at the Detention Centre for Internees in Gębarzewo near Gniezno, 1981–1982. Donor: Henryk Krzyżanowski (MHP-RV 1684)



Replika Aktu Unii Lubelskiej ze zbiorów Muzeum Historii Polski prezentowana na wystawie „Wolni z wolnymi, równi z równymi” w Narodowym Muzeum Historycznym Republiki Białoruś w Mińsku | A replica of the Union of Lublin Act from the collection of the Polish History Museum displayed at the exhibition Free with the Free and Equal with the Equal at the National Historical Museum of the Republic of Belarus in Minsk



Krzysztof Kamil Baczyński (ps. Jan Bugaj), *Arkusz poetycki nr 1*, Wydawnictwo „Droga”, Warszawa 1944, wydanie konspiracyjne | Krzysztof Kamil Baczyński (pen-name Jan Bugaj), *Sheet of poetry no 1*, Droga Publishing House, Warsaw 1944, clandestine edition (MHP-ARK 3973)

zapłakał: "Czym nie zgrzeszył odchodząc od
cierpienia,
odchodząc kiedy za mną bolesne kwiaty wiały
jej dłoni i jej oczu uderzał motyl trwożny
i do jej stóp maleńkich przykuta ciężka ziemia ?
Jam szedł za tym płomieniem co pali nieostrożny
i nieobaczny na nic." A anioł mówił tak:
"Tyś był miłości wiernej nierozdzielony ptak,
który miał tyle serc, iluś twych braci miał
i z każdym serce powiem twój wielki płomień
drżał,
i uczyniłeś wybór po wszelki świata czas -
jakże chcesz, żeby w trwodze o jedno ciało gasł.
Bo dusza jej to strumień, srebrzysty, żywy ton,
a nie napłynie otchłania w zielony, boży dom."

I znów się ciszy całun w muzyki krąg układał,
a znów go strwożył czas i mówił: "Nim dorodnie
dzieciątko czym się stanie, czy groza go nie
wchłonie."
A anioł wziął go w ciszy mocno za obie dłonie
i rzekł: "Czyś ty zapragnął krzyżować smugi dróg,
które wydrążył przed nim ognisty, boski pług ?
Ale wiedz: kto zaufał, gdziekolwiek niesie lot
miłością poddziela od miłowanych zło."

Wtedy się serce Jana skruszyło w miękki popiół,
to serce, które z duszą porwane - ziemskie było.
I próchno się na ziemię jak rosa, albo lza
zsunęło. Nisko w dali fala chmur białych szła.
Jeszcze dzwonek na wieży,
ptaki w locie i obłok,
wietrzyk dzwonił i gasł.

"Podaj mi rękę" - mówił anioł -
"oto się stajesz zapatrzeniem gwiazd."

A R K U S Z P O E T Y C K I

N r. 1.

J a n B u g a j

W Y D A W N I C T W O " D R O G A "



Przekazanie archiwum Henryka Grubera do zbiorów MHP

19 sierpnia 2019 roku w tymczasowej siedzibie Muzeum Historii Polski odbyło się uroczyste przekazanie archiwum Henryka Grubera, prezesa PKO i twórcy Banku Polskiej Kasy Opieki S.A. w okresie międzywojennym. Pamiątki po Gruberze na ręce dyrektora MHP Roberta Kostro złożyli synowa, wnuczka i wnuk Grubera: Mathilde Gruber, Julia Gruber von Waldenfels i Martin Gruber. W spotkaniu wzięli również udział ambasador Urugwaju Pablo Scheiner. Kolekcję tworzy kilkaset dokumentów, np. nominacja Grubera na prezesa PKO, jego legitymacja orderu Virtuti Militari oraz pisma sygnowane przez najważniejsze osobistości II RP, m.in. Eugeniusza Kwiatkowskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Józefa Piłsudskiego i Edwarda Rydza-Śmigłego. W trakcie spotkania zapowiedziano publikację *Wspomnień i uwag* Henryka Grubera; reedycja książki w opracowaniu naukowym – w serii „100-lecie niepodległości. Wspomnienia i pamiętniki” – zaplanowana została przez Muzeum Historii Polski we współpracy z bankiem PKO BP na 2020 rok.

Od lewej: ambasador Urugwaju w RP Pablo Scheiner, tłumaczka, dyrektor MHP Robert Kostro, Mathilde Gruber, Martin Gruber, Julia Gruber von Waldenfels | Left-right: Ambassador of Uruguay to Poland Pablo Scheiner, the interpreter, PHM Director Robert Kostro, Mathilde Gruber, Martin Gruber and Julia Gruber von Waldenfels



Martin Gruber i Julia Gruber von Waldenfels
| Martin Gruber and Julia Gruber von Waldenfels



Mathilde Gruber



Henryk Gruber's archive transferred to the PHM collection

On 19 August 2019, the temporary headquarters of the Polish History Museum was the venue for the official transfer of the archive of Henryk Gruber, President of Bank PKO and the founder of Bank Polska Kasa Opieki S.A. in the interwar period. Keepsakes associated with Gruber were submitted to the hands of PHM Director Robert Kostro by his daughter-in-law, granddaughter and grandson: Mathilde Gruber, Julia Gruber von Waldenfels and Martin Gruber, respectively. The meeting was also attended by the ambassador of Uruguay, Mr Pablo Scheiner. The collection comprises several hundred documents, such as the act of Gruber's appointment to the post of PKO President, his Virtuti Militari Order holder's attestation, and letters signed by key personalities of the Second Polish Republic, e.g. Eugeniusz Kwiatkowski, Stanisław Wojciechowski, Józef Piłsudski and Edward Rydz-Śmigły. During the meeting, the publication of Henryk Gruber's *Memoirs and Commentaries* (orig. *Wspomnienia i uwagi*) was announced; in 2020, the Polish History Museum is planning to republish the book together with its academic analysis in cooperation with PKO BP Bank in its 'The Centenary of Independence: Memories and Diaries' series.





Odpis dyplomu ukończenia studiów na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej i nadania Halinie Starczewskiej tytułu inżyniera chemika, 31 sierpnia 1923 r. Halina Starczewska-Chorążyna była działaczką niepodległościową oraz pierwszą kobietą, która uzyskała dyplom na Politechnice Warszawskiej. Darczyńca: Maria Starczewska-Lambasa

| A copy of a diploma certifying the completion of studies at the Faculty of Chemistry of the Warsaw University of Technology and the award of the title engineer chemist to Halina Starczewska, 31 August 1923. Halina Starczewska-Chorążyna was a pro-independence activist and the first woman to have ever obtained a diploma at that University. Donor: Maria Starczewska-Lambasa (MHP-RV 2848)

Małe Wielkie Historie

Od 2016 roku Muzeum Historii Polski prowadzi społeczną zbiórkę „Małe Wielkie Historie”. Celem akcji jest pozyskiwanie muzealiów do kolekcji MHP: obiektów o wartości historycznej, a zarazem mających związek z osobistymi losami ofiarodawców. Niektóre z darów w przyszłości trafią na ekspozycje organizowane przez MHP.

Muzeum jest zainteresowane przedmiotami codziennego użytku, fotografiami, pocztówkami, dokumentami, listami i pamiątkami, prasą, odznaczeniami, elementami ubioru, umundurowania, uzbrojenia i wyposażenia wojskowego, zabytkowymi urządzeniami oraz wyrobami rzemieślniczymi i artystycznymi świadczącymi o historii Polski i polskiej kulturze materialnej, przemianach społecznych i gospodarczych.

Dotychczas w ramach zbiórki udało się pozyskać blisko 12 000 obiektów. Wśród otrzymanych w 2019 roku przedmiotów znalazły się m.in. pamiątki związane z opozycją demokratyczną lat 80. XX wieku, umundurowanie żołnierza Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, patenty oficerskie z okresu II RP oraz liczne dokumenty życia społecznego z czasów PRL.

Ofiarodawcy, którzy chcieliby przekazać Muzeum Historii Polski swoje pamiątki, mogą zgłaszać się osobiście (MHP, ul. Mokotowska 33/35, 00-560 Warszawa), telefonicznie (22 211 90 29, 22 211 90 48) bądź e-mailowo (pamiatki@muzhp.pl).

Notatnik z protokołem przesłuchania Franza Zieryisa – ostatniego komendanta obozu koncentracyjnego Mauthausen-Gusen i fotokopia listy Polaków wracających

z obozu w Mauthausen, ze zbiorów Aleksandra Ziółka. Darczyńca: Jolanta Brudzińska | A notebook with an interrogation report concerning Franz Zieryis, the last commandant of the Mauthausen-Gusen

concentration camp and a photocopy of the list of Poles returning from the Mauthausen camp, Aleksander Ziółek's collection. Donor: Jolanta Brudzińska (MHP-ARR 884, MHP-ARV 3184)



Kurtka wojskowa typu „battledress” należąca do por. Michała Legeżyńskiego z 2. Korpusu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Darczyńcy: Krzysztof Skarbiński i Małgorzata Drużyńska-Olesińska | A military battledress jacket belonging to Col. Michał Legeżyński from the 2nd Polish Corps of the Polish Armed Forces in the West. Donors: Krzysztof Skarbiński and Małgorzata Drużyńska-Olesińska (MHP-RTK 680)

Little Big Histories

Since May 2016, the Polish History Museum has run a public collection campaign titled ‘Little Big Histories’. Its aim is to expand the Museum’s collection to include objects of historical value linked to the personal stories of the donors. Some of the objects could feature in future exhibitions organised by the Museum.

The Museum is interested in everyday objects, photographs, postcards, documents, letters and diaries, press, distinctions, as well as items of clothing, uniforms, armaments and military equipment, historical devices, and also arts and crafts objects bearing witness to the history of Poland, Polish material culture and socio-economic changes.

To date, nearly 12,000 objects have been collected. Those received in 2019 include memorabilia related to the democratic opposition of the 1980s, the uniform of a soldier of the Polish Armed Forces in the West, commissions of the Second Polish Republic, as well as numerous documents reflecting social life in the Polish People’s Republic.

Anyone wishing to donate their memorabilia to the Polish History Museum may do so in person (PHM, ul. Mokotowska 33/35, 00-560 Warsaw) or contact us by phone (+48 22 211 90 29, +48 22 211 90 48) or e-mail (pamiatki@muzhp.pl).



Zakupy

W 2019 roku kolekcja Muzeum wzbogaciła się m.in. o zabytkowy zestaw narzędzi chirurgicznych w ozdobnej kasecie z I połowy XIX wieku, pistolet z zamkiem kołowym z XVII wieku, strzelbę w typie janczarki z zamkiem skałkowym z XVIII wieku, *Arkuszeł poetycki* autorstwa Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (wydanie okupacyjne, wydrukowane pod pseudonimem Jan Bugaj), *Poczet pamiątek zachowanych w Domu Gotyckim w Puławach* Izabeli Czartoryskiej, wydany w Warszawie w 1828 roku, czy sztandar koła Polskiej Partii Socjalistycznej z Fabryki Kas Stalowo-Betonowych H. Jardel z lat 30. XX wieku.

Przykładem pozyskanych przez Muzeum w ubiegłym roku zabytków techniki są: mechaniczny warsztat tkacki z łódzkiej wytwórni Maurycyego Bauera, z lat 90. XIX wieku, oraz ręczny warsztat tkacki z I połowy XX wieku, używany na Podlasiu do początku XXI stulecia.

Skrzynka z narzędziami chirurgicznymi do trepanacji czaszki, I poł. XIX w. | A box with surgical tools used for skull trepanation, first half of the 19th century (MHP-RT 273/1-15)



Drewniana cewiarka o napędzie ręcznym służąca do przygotowywania cewek używanych w krosnach tkackich, Łódź, ok. 1900 r.

| A wooden manually-powered device for preparing pirns used in looms, Łódź, around 1900 (MHP-RT 263/05)



Sztandar koła Polskiej Partii Socjalistycznej w Fabryce Kas Stalowo-Betonowych i Wyrobów Żelaznych „Henryk Jardel”, funkcjonującej w latach 1935–1948 na warszawskim Targówku przy ul. Biezuńskiej 14

| A banner of the Polish Socialist Party at the Henryk Jardel Factory of Steel-and-Concrete Safeboxes and Iron Products operating in the Targówek district in Warsaw at 14 Biezuńska Street in the period 1935–1948 (MHP-WK 37)



Acquisitions

In 2019, the Museum's collection was enriched, *inter alia*, by a historical set of surgical tools in an ornamental case of the first part of the 19th century, a 17th-century pistol with a wheellock, an 18th-century Janissary-type rifle with a flintlock mechanism, the book *Sheet of poetry* (orig. *Arkuszeł poetycki*) by Krzysztof Kamil Baczyński (edition from the time of the German occupation, printed under the pen-name of Jan Bugaj), *A Guide to the Keepsakes Preserved in the Gothic House in Puławy* (orig. *Poczet pamiątek zachowanych w Domu Gotyckim w Puławach*) by Izabela Czartoryska, published in Warsaw in 1828, or the banner of a club of the Polish Socialist Party from the H. Jardel Factory of Steel-and-Concrete Safeboxes of the 1930s.

Examples of historical technological items obtained by the Museum in the last year include a mechanical loom from the 1890s the Łódź-based Maurycy Bauer's manufactory, and a hand loom from the first half of the 20th century used in the region of Podlasie through to the early 21st century.

Odezwa Akademików
względem stosunku
pańszczyźnianego, 1848 r.,
dokument przed konser-
wacją i po niej)

| *Appeal of Academics
concerning the feudal
serfdom service, 1848,
the document before
and after conservation*
(MHP-ARA 1217)



Lokomobila parowa,
początek XX w., przed
konserwacją i po niej
| *A steam locomobile,
early 20th century,
before and after conser-
vation* (MHP-RT 167)



Konserwacja

Pracownia Konserwacji Zbiorów w Muzeum Historii Polski działa od 2017 roku. Wykwalifikowani konserwatorzy – specjalizujący się głównie w konserwacji tkanin, papieru i skóry oraz metalu – sprawują opiekę nad muzealiami. Sukcesywnie przygotowują obiekty na wystawę stałą, monitorują i analizują mikroklimat panujący w pomieszczeniach magazynowych. Co roku w okresie wakacyjnym w pracowni organizowane są praktyki zawodowe dla studentów Wydziału Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki. W 2019 roku zakonserwowano 200 obiektów, a zabiegom prewencyjnym lub przeglądowym konserwatorskim poddano ponad 3000 muzealiów.

Suknia wieczorowa
z krótkim rękawem
i tzw. ogonem, według
przekazu własność
Heleny Paderewskiej,
lata 20. XX w., przed
konserwacją i po niej

| *An evening gown
with short sleeves and
a 'tail', possibly owned
by Helena Paderewska,
1920s, before and
after conservation*
(MHP-RTK 282)



Conservation

The Conservation Laboratory at the Polish History Museum was established in 2017. Our qualified conservators – who specialise in the conservation of fabrics, paper and leather, as well as metal – care for the artefacts present at the Museum. They gradually prepare them for permanent exhibition, as well as monitor and analyse the conditions in storage areas. Each year during summer holidays, the laboratory delivers vocational apprenticeships for students of the Faculty of Conservation and Restoration of Works of Art. In 2019, 200 objects were conserved and more than 3,000 museum artefacts were subjected to preventive or conservation checks.



Wystawy Exhibitions



Sekretarz stanu w Kancelarii Premiera Rady Ministrów Piotr Naimski czyta list od premiera RP Mateusza Morawieckiego podczas otwarcia wystawy w Warszawie

Secretary of state at the Chancellery of the Prime Minister Piotr Naimski reading a letter from Polish PM Mateusz Morawiecki during the exhibition opening in Warsaw



Od lewej: prof. Andrzej Maczek (syn gen. Stanisława Maczka), dyrektor MHP Robert Kostro, wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Magdalena Gawin, ambasador Królestwa Niderlandów Daphne Bergsma

Left-right: Prof. Andrzej Maczek (Gen. Stanisław Maczek's son), PHM Director Robert Kostro, Deputy Minister of Culture and National Heritage Prof. Magdalena Gawin and the Ambassador of the Kingdom of the Netherlands Daphne Bergsma

Generał Stanisław Maczek i jego żołnierze

Muzeum Historii Polski we współpracy z Muzeum Generała Maczka w Bredzie przygotowało wystawę plenerową opowiadającą o Stanisławie Maczku i żołnierzach formacji, którymi dowodził podczas II wojny światowej. Ekspozycja wpisana się w dwie ważne rocznice: 80. rocznicę wybuchu II wojny światowej oraz 75. rocznicę wyzwolenia Bredy spod niemieckiej okupacji – żołnierze 1. Dywizji Pancerniej pod dowództwem generała Stanisława Maczka oswoobodzili to holenderskie miasto 29 października 1944 roku.

W uroczystym otwarciu wystawy 3 września 2019 roku w Warszawie udział wzięli: sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Piotr Naimski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Magdalena Gawin, dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostro, a także najbliżsi krewni generała – jego syn, profesor Andrzej Maczek, mieszkający w Wielkiej Brytanii, i wnuczka – Karolina Maczek-Skillen. Obecni byli także ambasadorowie Królestwa Niderlandów, Belgii i Kanady w Polsce.





Kombatant, żołnierz 1. Dywizji Pancerniej mjr Marian Słowiński oprowadzany po wystawie przez Łukasza Kubackiego (MHP)

| Major Marian Słowiński, a war veteran of the 1st Armoured Division, viewing the exhibition with Łukasz Kubacki (PHM)

W pawilonie ekspozycyjnym zwiedzający mogli obejrzeć nieznanne zdjęcia i fragmenty kronik wojennych, posłuchać nagrań ze wspomnieniami żołnierzy 1. Dywizji Pancerniej oraz samego generała Maczka. Można było nie tylko poznać przebieg poszczególnych bitew w 1939 i 1944 roku, lecz także dowiedzieć się, jak wyglądało życie codzienne na froncie i w koszarach: co żołnierze jedli, jak spędzali wolny czas, jak sobie radzili ze wszechobecną śmiercią i tęsknotą za pozostawionymi w kraju rodzinami.

Narracja wystawy prowadziła zwiedzających od początku kariery wojskowej Stanisława Maczka, czyli od czasów poprzedzających I wojnę światową i awansu na polu bitwy w 1919 roku, poprzez kampanię wrześniową 1939 roku (w której 10. Brygada Kawalerii pod dowództwem Maczka ostatecznie przed Niemcami Armię „Kraków”),



Od lewej: Karolina Maczek-Skillen (wnuczka gen. Stanisława Maczka), prof. Andrzej Maczek (syn gen. Stanisława Maczka)

| Left-right: Karolina Maczek-Skillen (General Stanisław Maczek's granddaughter) and Prof. Andrzej Maczek (his son)



Od lewej: ambasador Królestwa Niderlandów Daphne Bergsma, prezes Fundacji Breda–Polen 1939–1945 Frans Ruczyński, ambasador

Kanady Leslie Louise Scanlon | Left-right: Ambassador of the Kingdom of the Netherlands Daphne Bergsma, President of the Breda–Polen

1939–1945 Foundation Frans Ruczyński and the Ambassador of Canada Leslie Louise Scanlon

ewakuację przez Węgry i Francję na Wyspy Brytyjskie, aż po lądowanie aliantów w Normandii i serię zwycięskich bitew w 1944 roku, podczas których 1. Dywizja Pancerna uwolniła od okupacji niemieckiej kolejne miejscowości we Francji, Belgii i Holandii. Epilogiem tej opowieści były powojenne losy żołnierzy, z których część założyła rodziny na Zachodzie, część zaś, mimo niebezpieczeństw wynikających z podporządkowania Polski ZSRR, zdecydowała się powrócić do ojczyzny.

General Stanisław Maczek and his Soldiers

The Polish History Museum, in cooperation with Maczek Memorial Breda, prepared an outdoor exhibition focusing on General Stanisław Maczek and soldiers serving in the units led by him during the Second World War. The display was associated with two important anniversaries: the 80th anniversary of the outbreak of the Second World War and the 75th anniversary of the liberation of Breda from the German occupation (the soldiers of the 1st Armoured Division under the command of General Stanisław Maczek liberated the city on 29 October 1944).

The festive opening of the exhibition held in Warsaw on 3 September 2019 was attended by the Secretary of State at the Chancellery of the Prime Minister Piotr Naimski, Undersecretary of State at the Ministry of Culture and National Heritage Magdalena Gawin, Director of the Polish History Museum Robert Kostro, as well as closest relatives of the General: his UK-based son Professor Andrzej Maczek, and his granddaughter Karolina Maczek-Skillen. Also present were the ambassadors of the Kingdom of the Netherlands, Belgium and Canada to Poland.

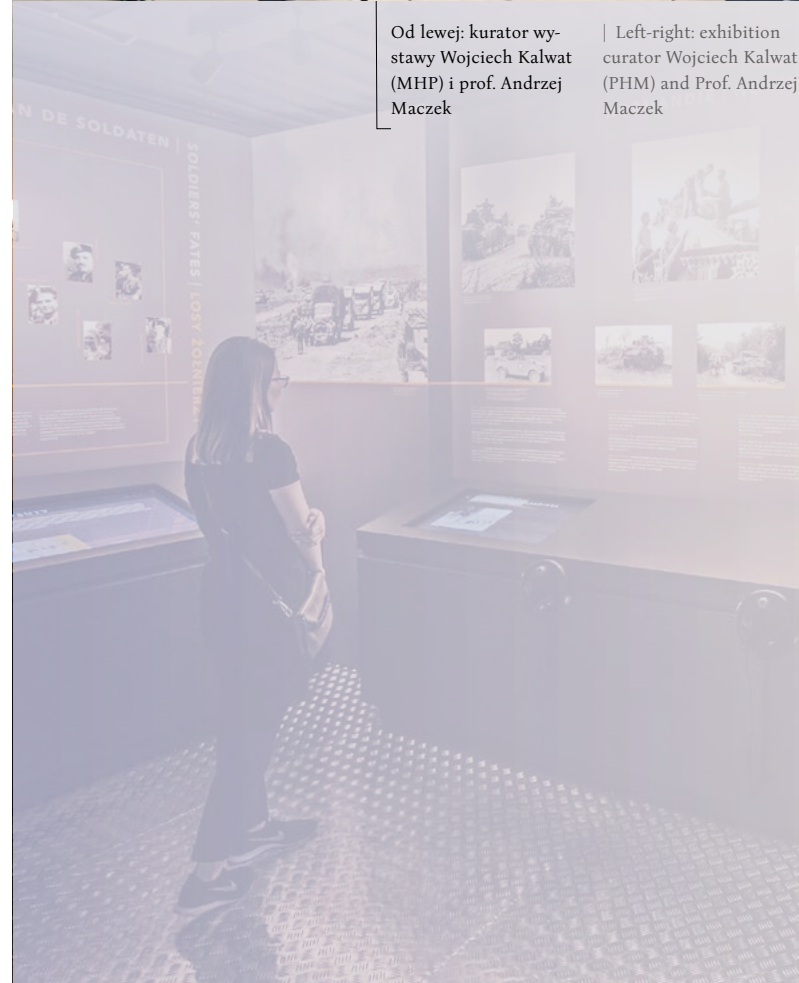
At the exhibition pavilion, visitors could see unknown photographs, watch snippets of wartime chronicles or listen to recordings featuring recollections of soldiers from the 1st Polish Armoured Division and Gen. Maczek himself. That way, they could learn not just about the course of individual battles in 1939 and 1944, but the daily life on the front and in the barracks: what soldiers ate, how they spent their free time, or how they coped with omnipresent death and longing for their families left behind in Poland.

The exhibition narrative led visitors from the start of Stanisław Maczek's military career, i.e. before the First World War and his 1919 promotion on the battlefield, through the September 1939 campaign where the 10th Cavalry Brigade under his command shielded the Kraków Army against the Germans, the evacuation over Hungary and France to the British Isles, until the landing of the Allies in Normandy and a series of victorious battles in 1944, during which the 1st Armoured Division of Gen. Maczek liberated successive French, Belgian and Dutch localities from German occupation.



Od lewej: kurator wystawy Wojciech Kalwat (MHP) i prof. Andrzej Maczek

| Left-right: exhibition curator Wojciech Kalwat (PHM) and Prof. Andrzej Maczek





26 października 2019 r. Poczta Polska wprowadziła do obiegu znaczek pocztowy „75. rocznica wyzwolenia Bredy przez żołnierzy gen. Stanisława Maczka”; MHP było partnerem emisji

| On 26 October 2019, The Polish Post issued a stamp commemorating the 75th anniversary of Breda’s liberation by Gen. Stanisław Maczek’s soldiers, with the PHM involved as a partner of the issue

Wystawa prezentowana w Warszawie na Krakowskim Przedmieściu

| The exhibition shown at Krakowskie Przedmieście Street in Warsaw



Wystawa prezentowana na Kasteelplein w Bredzie

| The exhibition shown at Kasteelplein in Breda



Otwarcie wystawy w Bredzie, od lewej: ambasador pełnomocny i nadzwyczajny RP w Królestwie Niderlandów Marcin Czepelak, burmistrz

Bredy Paul Depla, dyrektor MHP Robert Kostro | The exhibition opening in Breda, left-right: Ambassador extraordinary and plenipotentiary of

the Republic of Poland to the Kingdom of the Netherlands Marcin Czepelak, Breda Mayor Paul Depla and PHM Director Robert Kostro



Od lewej: prezes Fundacji Breda-Polen 1939-1945 Frans Ruczyński, dyrektor MHP Robert Kostro, burmistrz Bredy Paul Depla, ambasador pełnomocny i nadzwyczajny RP w Królestwie Niderlandów Marcin Czepelak | Left-right: President of the Breda-Polen 1939-1945 Foundation Frans Ruczyński, PHM Director Robert Kostro, Breda Mayor Paul Depla and Ambassador extraordinary and plenipotentiary of the Republic of Poland to the Kingdom of the Netherlands Marcin Czepelak



Weteran 1. Dywizji Panczernej, mieszkający w Bredzie Roman Figiel z przedstawicielem Departamentu Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych MKiDN Jerzym Platajsem

| Roman Figiel, a veteran of the 1st Armoured Division residing in Breda, and Jerzy Platajs representing the Department of Cultural Heritage Abroad and Wartime Losses of the Ministry of Culture and National Heritage

Wystawa przygotowana w trzech wersjach językowych: polskiej, angielskiej i niderlandzkiej, była udostępniona bezpłatnie zwiedzającym na warszawskim Krakowskim Przedmieściu od 3 do 28 września 2019 roku. Następnie przewieziono ją do Bredy, gdzie była prezentowana od 11 października do 3 listopada, wpisując się w uroczystości upamiętniające wyzwolenie miasta. W wernisażu w Bredzie udział wzięli: ambasador Polski w Holandii Marcin Czepelak, burmistrz Bredy Paul Depla, prezes Fundacji Breda-Polen 1939-1945 Frans Ruczyński, dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostro, żołnierze holenderscy i polscy oraz przedstawiciele świata kultury, środowiska kultuwującego pamięć o legendarnym generale i jego żołnierzach. Obecny był także weteran 1. Dywizji Panczernej, mieszkający w Bredzie Roman Figiel.

29 października 2019 roku podczas uroczystości wyzwolenia Bredy wystawę zwiedził Prezydent RP Andrzej Duda wraz z małżonką.

Przedsięwzięcie sfinansowane zostało przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wystawę sponsorowało również PZU Życie SA. a partnerami byli: Gmina Breda, Ambasada Królestwa Niderlandów w Warszawie, Dom Spotkań z Historią, Narodowe Archiwum Cyfrowe.



The exhibition closes with the post-war fate of the soldiers, some of whom established families in the West while others decided to return to Poland in spite of the dangers related to the country's subjugation to the Soviet Union.

Prepared in three language versions, in Polish, English and Dutch, the exhibition was opened to viewers free of charge at Krakowskie Przedmieście Street in Warsaw between 3 and 28 September 2019. It was subsequently moved to Breda, where it was on display from 11 October to 3 November as part of the festivities marking the anniversary of the city's liberation. The exhibition opening in Breda was attended by the Polish ambassador to the Netherlands Marcin Czepelak, Breda Mayor Paul Depla, President of the Breda-Polen 1939-1945 Foundation Frans Ruczyński, Director of the Polish History

Museum Robert Kostro, Dutch and Polish veteran soldiers, as well as members of the cultural sector, a milieu that cultivates the memory of the legendary general and his soldiers. Also in attendance was Roman Figiel, a veteran of the 1st Armoured Division residing in Breda.

On 29 October 2019, during the ceremony marking the anniversary of the liberation of Breda, the exhibition was viewed by Polish President Andrzej Duda and his spouse.

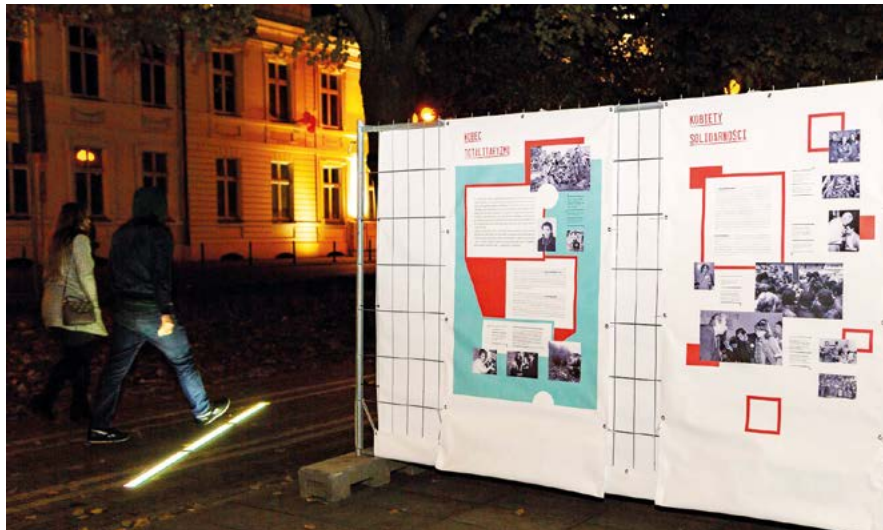
This project was financed by the Ministry of Culture and National Heritage.

The exhibition's other sponsor was PZU Życie S.A. and its partners Breda Municipality, the Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Warsaw, the History Meeting House and the National Digital Archives.



Od lewej: Pierwsza Dama Agata Kornhauser-Duda, dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostro, Prezydent RP Andrzej Duda, prezes Fundacji Serce Polski Bożena Rijnbout-Sawicka podczas prezentacji wystawy w Bredzie

| Left-right: First Lady Agata Kornhauser-Duda, Director of the Polish History Museum Robert Kostro, President of Poland Andrzej Duda and President of the Heart of Poland Foundation Bożena Rijnbout-Sawicka during the exhibition display in Breda



Kobiety Niepodległości

„Kobiety Niepodległości” to wystawa planszowa przygotowana przez Muzeum Historii Polski z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niezależnego bytu państwowego.

Jej celem jest ukazanie udziału kobiet w walce o niepodległość Polski w dobie zaborów i przedstawienie tej problematyki w powiązaniu z szeroko rozumianą emancypacją kobiet na ziemiach polskich, a także nakreślenie ich roli podczas obu wojen światowych, w latach międzywojennych oraz działaniach opozycji demokratycznej w czasach PRL.

Opowieść o aktywności i sukcesach Polek stała się jednocześnie pretekstem do zapoznania odbiorcy z historią Polski od upadku Rzeczypospolitej w końcu XVIII wieku aż po powstanie „Solidarności” i zmierzch rządów komunistycznych. Wystawa prezentuje sylwetki kilkudziesięciu kobiet, które odegrały ważną rolę w kształtowaniu się polskiej tożsamości. Działając w różnych dziedzinach – w polityce, nauce, edukacji, kulturze, gospodarce i wojskowości – Polki zmieniały losy lokalnych wspólnot i całego narodu. Wystawa zrealizowana została na zlecenie i ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. W 2019 roku gościła w Domu Kultury 13 Muz w Szczecinie.



Wystawy internetowe realizowane we współpracy z Google

W ramach międzynarodowego projektu wybrane instytucje muzealne z całego świata prezentują treści w formie cyfrowej. Na platformie Google Arts & Culture (www.wystawy.muzhp.pl) jest obecnie dostępnych 19 wystaw przygotowanych przez Muzeum Historii Polski. W 2019 roku z okazji 30. rocznicy zakończenia obrad okrągłego stołu Muzeum przygotowano nową wersję wystawy *Solidarność i upadek żelaznej kurtyny*.



Online exhibitions in cooperation with Google

As part of an international project, selected museums from around the world present content in digital format. The Google Arts & Culture platform (www.wystawy.muzhp.pl) currently features 19 exhibitions prepared by the Polish History Museum. In 2019, the PHM marked the 30th anniversary of the end of the Round Table talks with a new version of its exhibition titled *Solidarity and the Fall of the Iron Curtain*.

Women of Independence

Women of Independence is a panel exhibition prepared by the Polish History Museum on the occasion of the centenary of the restoration of Poland's independent statehood.

The aim of the exhibition is to show the contribution of women to the struggle for Polish independence during the time of the Partitions, and to link this theme with the broadly defined movement of women's emancipation in Poland. Visitors can also learn about the role of women in the First and Second World Wars, as well as the interwar period, and the activity of the democratic opposition in the period of the Polish People's Republic.

At the same time, the story of the activities and successes of Polish women offers an opportunity to familiarise visitors with the history of Poland from its downfall at the end of the 18th century to the founding of Solidarity and the decline of communism. The exhibition presents the profiles of several dozen women who played a major role in the shaping of Polish identity. Active in various fields – politics, science, education, culture, economy and the military – they changed the fate of local communities and society at large. The exhibition was commissioned and financed by the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland. In 2019, it was displayed at the 13 Muses House of Culture in Szczecin.



Wiceprezes PKN Orlen
Patrycja Klarecka
| Vice-President of PKN
Orlen Patrycja Klarecka



Dyrektor MHP Robert
Kostro | PHM Director
Robert Kostro



Prezes Fundacji Orlen
Katarzyna Różycka
| President of the Orlen
Foundation Katarzyna
Różycka

Z dumą o przeszłości, z odwagą o przyszłości

Na wystawie „Z dumą o przeszłości, z odwagą o przyszłości” pokazana została oryginalna zbroja husarska z przełomu XVII i XVIII wieku, której zakup dla Muzeum Historii Polski sfinansowała Fundacja Orlen. Wystawę przygotowaną przez PKN Orlen przy współudziale MHP można było obejrzeć w dniach 2–4 października 2019 roku w patio budynku Orleń przy ul. Bielańskiej w Warszawie, a następnie 10–15 października w Muzeum Mazowieckim w Płocku. Otwarcie ekspozycji, zarówno warszawskiej, jak i płockiej, uatrakcyjnił wykład historyka wojskowości dr. hab. Macieja Franza, który mówił o przyczynach sukcesów husarii oraz uzbrojeniu tej formacji. Finalnie zbroja znajdzie się na wystawie stałej Muzeum Historii Polski.

Wolni z wolnymi, równi z równymi

W dniach 23 września–13 listopada 2019 roku na wystawie „Wolni z wolnymi, równi z równymi” przygotowanej przez białoruskie Narodowe Muzeum Historyczne w Mińsku z okazji 450-lecia unii lubelskiej można było obejrzeć jako główny eksponat replikę Aktu Unii Lubelskiej ze zbiorów Muzeum Historii Polski. Wystawie towarzyszył film dokumentalny przygotowany przez MHP: *Unia Lubelska – kopia i oryginał*.



With Pride about the Past and Courage about the Future

The exhibition *With Pride about the Past and Courage about the Future* featured an original Hussar armor from the turn of the 17th and 18th centuries, whose purchase for the Polish History Museum was funded by the Orlen Foundation. Prepared by PKN Orlen in cooperation with the PHM, the exhibition could be viewed on the patio of Orlen's building at Bielańska Street in Warsaw on 2–4 October 2019 and then on 10–15 October at the Mazovian Museum in Płock. An additional attraction of the openings of the exhibition in both locations was a lecture delivered by military historian Dr Maciej Franz about the reasons behind the Hussars' successes, as well as the equipment used by that formation. The Hussar armor will ultimately become part of the permanent exhibition of the Polish History Museum.



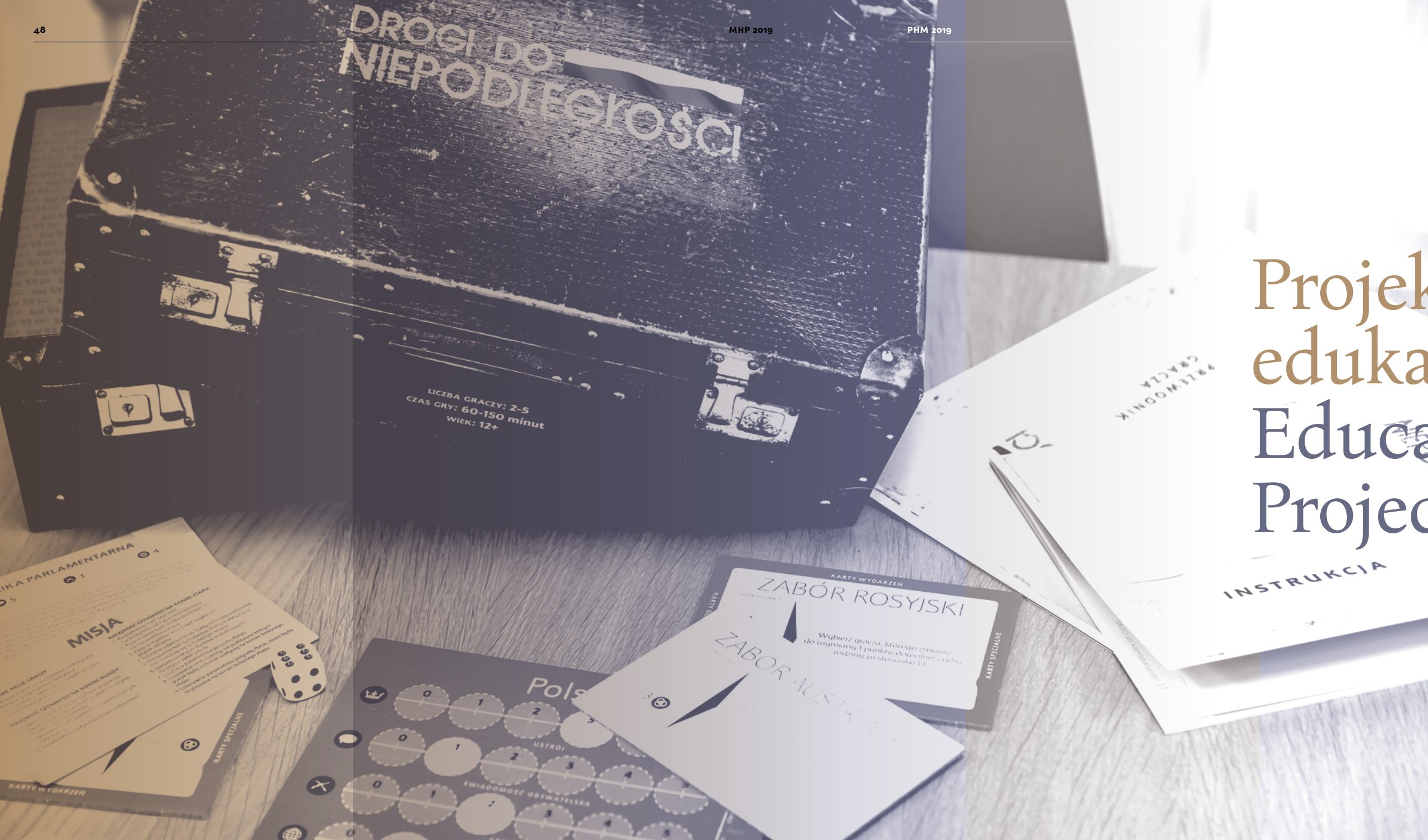
Dr hab. Maciej Franz
z Uniwersytetu Adama
Mickiewicza
| Dr Maciej Franz
of Adam Mickiewicz
University

Od lewej: ambasador RP na Białorusi Artur Michalski, dyrektor Narodowego Muzeum Historycznego Republiki Białoruś w Mińsku Paweł Sapocko, dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostro podczas otwarcia wystawy „Wolni z wolnymi, równi z równymi”
| Left-right: Ambassador of the Republic of Poland to Belarus Artur Michalski, Director of the National Historical Museum of the Republic of Belarus in Minsk Pavel Sapotko and Director of the Polish History Museum Robert Kostro during the opening of the exhibition *Free with the Free and Equal with the Equal*



Free with the Free and Equal with the Equal

The key exhibit displayed from 23 October to 13 November 2019 as part of the exhibition titled *Free with the Free and Equal with the Equal* prepared by the Belarusian National Historical Museum in Minsk as part of the observance of the 450th anniversary of the Union of Lublin, was a replica of the Union of Lublin Act from the collection of the Polish History Museum. The exhibition was accompanied by the screening of a documentary film prepared by the PHM titled *The Union of Lublin: the Copy and the Original* (orig. *Unia Lubelska – kopia i oryginał*).



Projekty edukacyjne Educational Projects

Piastodzieje i Jagiellada

Muzeum Historii Polski kontynuowało w 2019 roku realizację sprawdzonych projektów historyczno-teatralnych, których głównym celem jest rozbudzenie zainteresowania historią u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Scenariusze, pisane z myślą o najmłodszych, w przystępny sposób opowiadają dzieje rodów Piastów i Jagiellonów. Każde spotkanie składa się z dwóch części: przedstawienia oraz warsztatów plastycznych. Spektakle teatralne w ramach cykli „Jagiellada” i „Piastodzieje” realizuje Teatr Wolandzki.

Lekcje muzealne

Muzeum prowadzi zajęcia muzealne dla przedszkoli oraz lekcje muzealne dla szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. W ofercie znajduje się 60 różnorodnych tematów lekcji i warsztatów, opracowanych według autorskich konspektów. Scenariusze zajęć są zgodne z obowiązującą podstawą programową.

Z okazji 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej MHP przygotowało nowe tematy lekcji, m.in. „Ostatnie wakacje” – warsztat źródłowy, pokazujący, jak w 1939 roku zmieniło się życie ówczesnych uczniów.

Działania edukacyjne są również dostosowane dla odbiorców o specjalnych potrzebach – zajęcia odbywają się m.in. na terenie szpitali dla dzieci. Tematy lekcji opracowywane są pod kątem osób z niepełnosprawnościami. Korzystają z nich uczniowie warszawskich szkół specjalnych oraz przedszkoli integracyjnych.

Od stycznia do grudnia 2019 roku odbyło się 149 lekcji i warsztatów na wszystkich poziomach edukacyjnych.

Spacery

Specjalną ofertę edukacyjną stanowią historyczne spacery po Warszawie. W 2019 roku odbyły się one m.in. pod hasłem „Warszawski Wrzesień”, przybliżając losy mieszkańców stolicy we wrześniu 1939 roku.



MHP 2019



PHM 2019



Educational Projects

The ‘History of the Piasts’ and ‘History of the Jagiellonians’

In 2019, the Polish History Museum continued its tried and tested projects combining history and theatre, the key purpose of which is to spark an interest in history in preschool children and pupils in the first years of their primary school education. Written with the youngest recipients in mind, the scenarios tell the history of the Piast and Jagiellonian families in an accessible way. Each meeting has two parts: a theatre play and an artistic workshop. The plays performed as part of both projects are staged by the Wolandzki Theatre.

Museum classes

The PHM offers museum classes for preschool children as well as museum lessons for primary, middle and secondary schools. The offer comprises 60 different ideas for classes and workshops based on original lesson plans. Lesson scenarios have been prepared in accordance with the current core curriculum.

To mark the 80th anniversary of the outbreak of the Second World War, the PHM prepared new lesson subjects such as ‘The Last Summer Break’, a source-based workshop showing how 1939 changed the lives of the then schoolchildren.

Our educational offer is also addressed to people with special needs: museum classes are organised at children’s hospitals and topics are tailored to persons with disabilities. They are used by special-needs schools and inclusive preschools in Warsaw.

From January until December 2019, 149 lessons and workshops were delivered across all levels of education.

Thematic walks

As a special type of educational activity, we offer thematic walks based on the history of Warsaw. In 2019, they covered such themes as ‘September in Warsaw’, familiarising participants with the fate of the capital’s inhabitants in September 1939.



Oferta edukacyjna dla dorosłych

Działalność popularyzatorska działu edukacyjnego Muzeum Historii Polski to także wykłady historyczne dla seniorów w ramach uniwersytetów trzeciego wieku oraz dla podopiecznych ośrodków pomocy dziennej i zakładów opiekuńczych.

Projekt historii mówionej dla uczniów szkół ponadpodstawowych

Ideą projektu jest spotkanie młodzieży polskiej i amerykańskiej oraz wspólna praca nad nagrywaniem relacji świadków historii: Polaków mieszkających obecnie w Chicago, członków ich rodzin mieszkających w Polsce oraz innych osób, które zetknęły się z problemem emigracji do Chicago. Projekt realizowany jest we współpracy z Muzeum Historii Chicago. Edycja w 2018 roku miała miejsce w Warszawie, natomiast w 2019 roku, od 19 do 26 czerwca, polscy uczestnicy udali się z rewizytą studijną do Chicago, w trakcie której realizowali nagrania z udziałem Polaków żyjących tam na stałe.

Gry edukacyjne „Wybory 1989” i „Trudne słowa – prosta sprawa”

W 30. rocznicę czerwcowych wyborów Muzeum Historii Polski wraz z Senatem Rzeczypospolitej Polskiej zorganizowało grę miejską „Wybory 1989” oraz grę terenową „Trudne słowa – prosta sprawa”. Od 4 do 7 czerwca 2019 roku impreza „Wybory 1989” odbywała się na ulicach Warszawy. Ponad 350 uczniów biorących w niej udział przeniosło się do roku 1989. Ich misja polegała na zapoznaniu się z postaciami kandydatów na senatorów poprzez wykonywanie określonych zadań na trasie, skompletowaniu nazwisk na karcie do głosowania i oddaniu głosu na mecie. Pozwoliło to na poznanie historycznego kontekstu wyborów sprzed trzydziestu lat.

W sobotę 8 czerwca w grze „Wybory 1989” mógł wziąć udział każdy chętny. Dla najmłodszych w parku im. Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego przygotowano grę terenową „Trudne słowa – prosta sprawa”. Rozwiązując nieskomplikowane zagadki i układanki,



dzieci poznawały znaczenie trudnych słów dotyczących funkcjonowania parlamentu. Na wszystkich, którym udało ukończyć się grę, czekały: sesja w fotobudce, wycieczka po budynku Senatu RP oraz upominki przygotowane przez organizatorów i partnerów wydarzenia. Pomimo kapryśnej pogody w grze uczestniczyło ponad 100 osób.

Partnerem wydarzenia była Fundacja PGNiG im. I. Łukasiewicza.

PHM 2019

Educational Pr



Wicedyrektor Muzeum Historii Polski Anna Piekarska i marszałek Senatu RP Stanisław Karczewski
| Deputy Director of the Polish History Museum Anna Piekarska with Speaker of the Polish Senate Stanisław Karczewski

W grze „Wybory 1989” wziął udział marszałek Senatu RP Stanisław Karczewski
| Speaker of the Polish Senate Stanisław Karczewski was one of the participants of the game ‘The Elections of 1989’



The educational games ‘The Elections of 1989’ and ‘Difficult Words with a Simple Meaning’

On the 30th anniversary of the June 1989 elections, the Polish History Museum together with the Polish Senate offered a location-based game titled ‘The Elections of 1989’ and an outdoor one titled ‘Difficult Words with a Simple Meaning’. From 4 to 7 June 2019, the former was played out in the streets of Warsaw. More than 350 participating schoolchildren were ‘transported’ back to 1989. Their mission was to become familiar with candidates for senators by performing specific tasks along the way, list the names on a ballot paper and cast a vote at the finish line. This way, they learned the historical context of the elections from 30 years before.

On Saturday 8 June, anyone willing to take part could play the game ‘The Elections of 1989’. In the Marshal Edward Rydz-Śmigły Park, the outdoor game ‘Difficult Words with a Simple Meaning’ was offered to the youngest target group. By solving uncomplicated riddles and puzzles, children learned the meaning of difficult words related to the functioning of the parliament. All those who completed the game successfully were rewarded with a photobooth session, a tour of the Senate building, as well as gifts prepared by the event organisers and partners. Despite the weather, more than 100 people took part in the game.

The event partner was the I. Łukasiewicz PGNiG Foundation.

Educational offer for adults

The education department of the Polish History Museum popularises history by delivering lectures on the topic for senior citizens studying at the University of Third Age as well as patients of day-care centres and nursing homes.

Oral history project for secondary school learners

This project involves meetings of Polish and American youth and their joint work recording the accounts of witnesses to history: Poles currently living in Chicago, their family members living in Poland and others who have experienced or been affected by migration to Chicago. This project is delivered in cooperation with the Chicago History Museum. Its 2018 edition was held in Warsaw and, in 2019, from 19 until 26 June, Polish participants went on a study tour to Chicago during which they made recordings with Poles living there on a permanent basis.



Projekt edukacyjny „Drogi do niepodległości” – wydanie gry planszowej

W listopadzie 2019 roku MHP wydało strategiczną grę planszową „Drogi do niepodległości”. Jej fabuła obejmuje najważniejsze wydarzenia historyczne z lat 1795–1918 oraz ukazuje bohaterów tych wydarzeń. Głównym celem gry jest realizacja jednej z pięciu misji ustrojowych niepodległego kraju. Gracze dążą do tego, by ich działania ukształtowały państwo jak najbardziej zbliżone do założeń misji. W trakcie gry wcielają się w członków rodzin żyjących pod zaborami. Gracze prowadzą do celu różne drogi. Na kilku etapach sami podejmują decyzje, w jakich wydarzeniach wezmą udział, szukają sprzymierzeńców,

korzystają z pomocy bohaterów. Na planszy walka toczy się w trzech zaborach i na emigracji. Rodzina może się zaangażować w działania o charakterze politycznym, militarnym i społeczno-ekonomicznym.

W ramach projektu odbyło się 9 warsztatów dla nauczycieli, podczas których mogli oni zapoznać się z tematem gry, rozegrać ją oraz podyskutować o możliwościach jej wykorzystania na lekcjach. Warsztaty odbyły się w kilku miastach, m.in. w Sosnowcu, Radomiu, Kaliszu i Łodzi.

Liczba graczy: 2–5, w grze mogą wziąć udział pojedyncze osoby lub zespoły; czas rozgrywki: 60–150 min; wiek: 12+. Gra dostępna w e-sklepie: muzhp.pl/pl/sklep

Gra dofinansowana została ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA na lata 2017–2022.



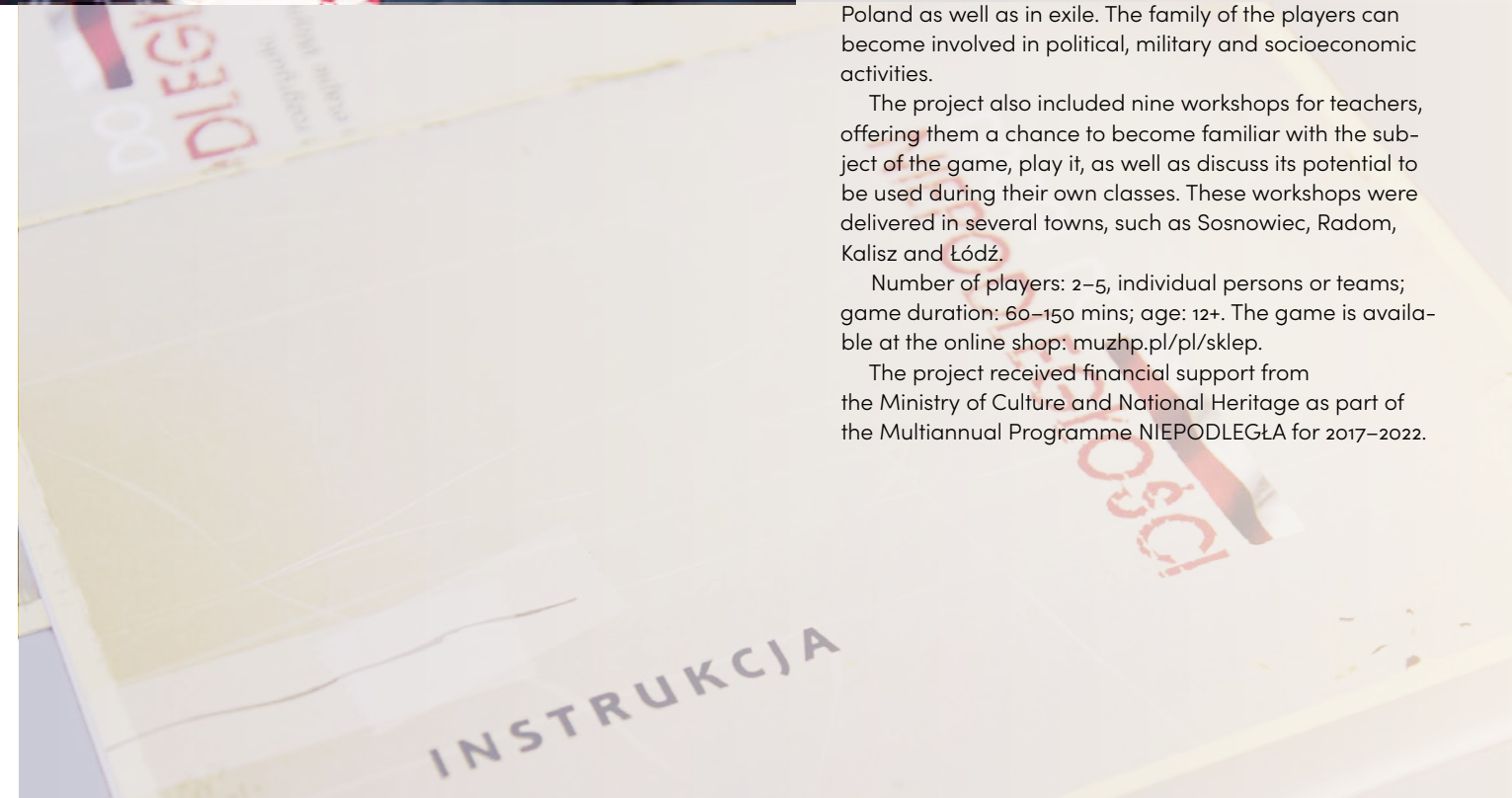
Educational project ‘The Roads to Independence’: the board game publication

In November 2019, the PHM published the strategic board game ‘The Roads to Independence’. Its script covers the most important historical events of 1795–1918 and presents their protagonists. The main objective of the game is to implement one of the five missions of an independent state related to the political system. While playing, players seek to build a country reflecting the objectives of the mission as closely as possible. During the game, they impersonate members of families living under the Partitions. There are different roads leading players towards their objective. Over several stages, they make independent decisions regarding the events they will participate in, they search for allies and make use of the assistance of historical protagonists. On the board, the game is played out in all three parts of partitioned Poland as well as in exile. The family of the players can become involved in political, military and socioeconomic activities.

The project also included nine workshops for teachers, offering them a chance to become familiar with the subject of the game, play it, as well as discuss its potential to be used during their own classes. These workshops were delivered in several towns, such as Sosnowiec, Radom, Kalisz and Łódź.

Number of players: 2–5, individual persons or teams; game duration: 60–150 mins; age: 12+. The game is available at the online shop: muzhp.pl/pl/sklep.

The project received financial support from the Ministry of Culture and National Heritage as part of the Multiannual Programme NIEPODLEGŁA for 2017–2022.





Pakiet edukacyjny do filmu *Legiony*

20 września 2019 roku odbyła się premiera filmu *Legiony*, w reżyserii Dariusza Gajewskiego, którego akcja rozgrywa się w latach walki o niepodległą Polskę podczas I wojny światowej. W związku z tym Muzeum Historii Polski wraz z Instytutem Pamięci Narodowej przygotowało pakiet edukacyjny dla nauczycieli, składający się z folderu ze scenariuszami lekcji i opracowaniami historycznymi, broszury o Stanisławie Kaszubskim, jednym z legionowych dowódców, oraz albumu *Legiony Polskie 1914–1918*. Pakiet dydaktyczny został nieodpłatnie przesłany do szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Obecnie materiały te są dostępne na stronie kinoswiatedukacji.pl/filmy/legiony



Współpraca ze środowiskami polonijnymi

W 2019 roku edukatorzy MHP prowadzili warsztaty i wykłady dla środowisk polonijnych.

We wrześniu we współpracy z Górnośląskim Oddziałem „Wspólnoty Polskiej” odbyły się trzydniowe warsztaty dla uczniów polsko-niemieckiej szkoły w Berlinie. Ich tematyka dotyczyła odzyskania przez Polskę niepodległości oraz powstań śląskich. W ostatnim dniu uczniowie, na podstawie informacji uzyskanych w trakcie spotkań, stworzyli własne gry planszowe.

W listopadzie przeprowadzono wykłady na Ukrainie. Słuchaczami były osoby dorosłe ze środowisk polonijnych w Kropywnickim, Czerkasach i Kijowie. Projekt realizowany był we współpracy z Ambasadą RP w Kijowie.

MHP nawiązało również współpracę ze szkołami polonijnymi w Hiszpanii. Do tamtejszych nauczycieli trafiły materiały edukacyjne oraz publikacje muzealne, które wykorzystywane są w przybliżaniu młodzieży dziejów Polski.

Educational package for the film *The Polish Legions* (orig. *Legiony*)

On 20 September 2019, the film *Legions* premiered. The plot of the movie directed by Dariusz Gajewski takes place in the period of fights for independent Poland during the First World War. For the purpose, the Polish History Museum together with the Institute of National Remembrance prepared an educational package for teachers comprising a folder with lesson scenarios and historical elaborations, a brochure about Stanisław Kaszubski, one of the commanders of the Polish Legions, as well as the album titled *The Polish Legions 1914–1918* (orig. *Legiony Polskie 1914–1918*). The package was sent to primary and secondary schools free of charge. At present, the material is available online at: kinoswiatedukacji.pl/filmy/legiony.

Cooperation with the Polish diaspora abroad

In 2019, PHM educators offered workshops and lectures for Polish communities living abroad.

In September, in cooperation with the Upper Silesian Branch of the Polish Community, a three-day workshop was delivered for the young students attending the Polish-German school in Berlin, focusing on Poland's regaining independence and the Silesian Uprisings. On the final



Kadr z filmu *Legiony*
| A scene from the film
The Polish Legions

day, participants prepared their own board games on the basis of the information acquired.

In November, lectures were held in Ukraine for adults of the Polish diaspora in Kropyvnytskyi, Cherkasy and Kiev. The project was carried out in cooperation with the Polish Embassy in Kiev.

The PHM also initiated cooperation with the Polish diaspora's schools in Spain whose local teachers received educational materials and museum publications used by them in making their pupils more familiar with Polish history.

JAK UPADAŁ KOMUNIZM.

ROK 1989 W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ
ON THE DOWNFALL OF COMMUNISM.
1989 IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Jak upadał
komunizm.
Rok 1989 w Europie
Środkowo-Wschodniej
Program



Działalność naukowa Scientific Activity

Konferencja „Jak upadał komunizm. Rok 1989 w Europie Środkowo-Wschodniej”

Przypadająca w 2019 roku 30. rocznica zakończenia obrad okrągłego stołu była okazją powrotu do dyskusji o tamtych wydarzeniach, ich dzisiejszych interpretacjach oraz dziedzictwie, jakie rok 1989 przyniósł kolejnym pokoleniom. Przypomniła o tym międzynarodowa konferencja naukowa, która odbyła się w dniach 4–5 kwietnia w Warszawie. Otworzył ją Prezydent RP Andrzej Duda.

Prelegenci debatowali m.in. nad istotą zmian, które przyniósł upadek komunizmu, a także nad rolą przemianowych wydarzeń w 1989 roku dla światowej polityki oraz ich wpływem na życie społeczne i kulturowe.



Bronisław Wildstein

W konferencji wzięli udział, m.in. prof. Igor Casu, dr Adéla Gjuríčová, dr Peter Jašek, A. Ross Johnson, dr Łukasz Kamiński, prof. István Kovács, prof. James Mark, prof. Alvydas Nikžentaitis, prof. Andrzej Paczkowski, dr Martin Pekár, prof. Attila Pók, Jan M. Rokita, prof. Wojciech Roszkowski, prof. Andrzej Szczerski, dr Oldřich Tůma, Wolfgang Templin, Rimvydas Valatka, Bronisław Wildstein, prof. Manfred Wilke.

Pierwszego dnia obrady odbyły się w Pałacu Prezydenckim, drugiego – w Pałacu Rzeczypospolitej.

Konferencja została zorganizowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Kancelarię Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, we współpracy z Muzeum Historii Polski, Instytutem Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność oraz Biblioteką Narodową.

Od lewej: dyrektor MHP Robert Kostro, dyrektor Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność Rafał Rogulski | Left-right: PHM Director Robert Kostro and Director of the European Network Remembrance and Solidarity Rafał Rogulski



Od lewej: Piotr Gursztyn, prof. Attila Pók, prof. Andrzej Paczkowski, prof. Wojciech Roszkowski, prof. Manfred Wilke, dr Oldřich Tůma | Left-right: Piotr Gursztyn, Prof. Attila Pók, Prof. Andrzej Paczkowski, Prof. Wojciech Roszkowski, Prof. Manfred Wilke, and Dr Oldřich Tůma



Jan M. Rokita



Prezydent RP Andrzej Duda | President of the Republic of Poland Andrzej Duda



Od lewej: A. Ross Johnson, dr Łukasz Kamiński | Left-right: A. Ross Johnson and Dr Łukasz Kamiński



Od lewej: Michael Žantovský, dr Florin Abraham, prof. Wanda Jarząbek, prof. Csaba Gy. Kiss, prof. Mark Kramer, prof. Andrzej Zybortowicz | Left-right: Michael Žantovský, Dr Florin Abraham, Prof. Wanda Jarząbek, Prof. Csaba Gy. Kiss, Prof. Mark Kramer, and Prof. Andrzej Zybortowicz



Minister kultury i dziedzictwa narodowego
prof. Piotr Gliński
| Minister of Culture and National Heritage
Prof. Piotr Gliński



Prof. James Mark

Od lewej: prof. Alvydas Nikžentaitis, dr Martin Pekar, Wolfgang Templin, Ákos Engelmayer, Bronisław Wildstein
| Left-right: Prof. Alvydas Nikžentaitis, Dr Martin Pekar, Wolfgang Templin, Ákos Engelmayer and Bronisław Wildstein



Od lewej: prof. Igor Cașu, dr Peter Jašek, dr Michał Łuczewski, dr Adéla Gjuričová, dr Mikołaj Mirowski
| Left-right: Prof. Igor Cașu, Dr Peter Jašek, Dr Michał Łuczewski, Dr Adéla Gjuričová and Dr Mikołaj Mirowski



Od lewej: prof. Andrzej Szczerski, dr Paweł Ukielski, Jaak Kilmi, prof. István Kovács, Barbara Schabowska
| Left-right: Prof. Andrzej Szczerski, Dr Paweł Ukielski, Jaak Kilmi, Prof. István Kovács and Barbara Schabowska



Od lewej: dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, dyrektor Muzeum Historii Polski Robert Kostro, dyrektor Europejskiej Sieci Pamięć i Solidarność Rafał Rogulski, minister kultury prof. Piotr Gliński, Podsekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP Wojciech Kolarski
| Left-right: Director of the National Library Dr Tomasz Makowski, Director of the European Network Remembrance and Solidarity Rafał Rogulski, Minister and Minister of Culture Prof. Piotr Gliński and Undersecretary of State at the Chancellery of the President of the Republic of Poland Wojciech Kolarski

Conference On the Downfall of Communism. 1989 in Eastern and Central Europe

The 30th anniversary of the end of the Round Table talks in 1990 provided an opportunity to relaunch a debate on those events, their current interpretations and the heritage of 1989 for successive generations. A fitting reminder took on the form of an international scientific conference held in Warsaw on 4–5 April. It was opened by Polish President Andrzej Duda.

Discussants focused on such topics as the essence of the changes resulting from the fall of communism, as well as the role of the breakthrough events of 1989 for world politics and their impact on social and cultural

life. Conference attendees included Prof. Igor Cașu, Dr Adéla Gjuričová, Dr Peter Jašek, A. Ross Johnson, Dr Łukasz Kamiński, Prof. István Kovács, Prof. James Mark, Prof. Alvydas Nikžentaitis, Prof. Andrzej Paczkowski, Dr Martin Pekar, Prof. Attila Pók, Jan M. Rokita, Prof. Wojciech Roszkowski, Prof. Andrzej Szczerski, Dr Oldřich Tůma, Wolfgang Templin, Rimvydas Valatka, Bronisław Wildstein, and Prof. Manfred Wilke.

On the first day, the conference took place at the Presidential Palace and the Palace of the President of the Commonwealth the following day.

The event was organised by the Ministry of Culture and National Heritage and the Chancellery of the President of the Republic of Poland, in cooperation with the Polish History Museum, the Institute of the European Network Remembrance and Solidarity and the National Library.



Od lewej: dyrektor MHP Robert Kostro, dr hab. Anna Ziębińska-Witek (UMCS), dr hab. Wojciech Kucharski (Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” we Wrocławiu), prof. Robert Traba (ISP PAN) podczas dyskusji nt. muzeów historycznych w ramach XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie | Left-right: PHM Director Robert Kostro, Dr Anna Ziębińska-Witek (Maria

Curie-Skłodowska University of Lublin), Dr Wojciech Kucharski (Remembrance and Future Centre in Wrocław) and Prof. Robert Traba (Institute of Political Studies of the Polish Academy of Sciences) during a debate about historical museums at the 20th General Assembly of Polish Historians in Lublin

MHP 2019

Udział w XX Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich

W dniach 18–22 września 2019 roku w Lublinie odbył się jubileuszowy XX Powszechny Zjazd Historyków Polskich, pod hasłem „Wielka zmiana. Historia wobec wyzwań...”. W jego trakcie MHP zaprezentowało gry edukacyjne: „Odkryj II RP”, „Dekada 1979–1989”, „Budowanie miasta”, „Poczet królów i książąt polskich”, oraz przeprowadziło warsztaty dla nauczycieli zapoznający z ofertą edukacyjną Muzeum. Ponadto uczestnicy zjazdu mieli możliwość obejrzenia repliki aktu Unii Lubelskiej i dwóch filmów dokumentalnych: *Unia Lubelska – kopia i oryginał* oraz *Powszechne Zjazdy Historyków Polskich. Krótka historia*. Wydarzeniem towarzyszącym zjazdowi były Targi Książki i Prasy Historycznej, podczas których Muzeum zaprezentowało swoją ofertę wydawniczą.

Dyrektor MHP Robert Kostro poprowadził panel dyskusyjny „Jak przedstawiać historię w muzeach?”, w którym uczestniczyli dr hab. Anna Ziębińska-Witek, prof. dr hab. Robert Traba i dr hab. Wojciech Kucharski. Organizatorem zjazdu było Polskie Towarzystwo Historyczne, a Muzeum Historii Polski jednym z głównych partnerów. Ze względu na rangę wydarzenie zostało objęte Honorowym Patronatem Prezydenta Polski Andrzeja Dudy.



Konferencja o modernizacji, technice i ideach w XIX wieku

Na Uniwersytecie Warszawskim w dniach 21–22 lutego 2019 roku odbyła się ogólnopolska interdyscyplinarna sesja naukowa „Kiedy świat idzie do przodu pełną parą... Co się zmieniło, a co nie chciało się zmienić w XIX w.” Konferencja miała charakter interdyscyplinarny, wśród zagadnień poruszanych przez prelegentów znalazły się m.in. nowe ideologie i ruchy polityczne, system prawny, rozwój techniki i idei gospodarczych. Organizatorem wydarzenia był Studencki Klub Międzypokowych Badań Historycznych przy IH UW, a Muzeum Historii Polski jednym z partnerów.

PHM 2019

Scientific Activity

Participation in the 20th General Assembly of Polish Historians

On 18–22 September 2019 the jubilee 20th General Assembly of Polish Historians was held in Lublin titled A Great Change. History and Challenges.... During the event, the PHM presented its educational games ‘Discover the Second Polish Republic’, ‘The Decade of 1979–1989’, ‘Building a City’ and ‘A Guide to Polish Kings and Princes’, as well as delivering a workshop for teachers familiarising them with the Museum’s educational offer. Additionally, the PHM gave participants an opportunity to see a replica of the Union of Lublin Act and screened two documentary films, *The Union of Lublin: the Copy and the Original* (orig. *Unia Lubelska – kopia i oryginał*) and *General Assemblies of Polish Historians: A Brief History* (orig. *Powszechne Zjazdy Historyków Polskich. Krótka historia*). The meeting was accompanied by a side event, a Historical Book and Press Fair during which the Museum presented its publications.

PHM Director Robert Kostro led a panel discussion titled ‘How to Present History at Museums?’ with Dr Anna Ziębińska-Witek, Prof. Robert Traba and Dr Wojciech Kucharski. The meeting was organised by the Polish Historical Society and the Polish History Museum, one of its main partners. Due to the importance of the meeting, it was offered the Honorary Patronage of the Polish President Andrzej Duda.

Conference on modernisation, technology and ideas in the 19th century

On 21–22 February 2019, the University of Warsaw hosted a Polish nationwide interdisciplinary academic session titled ‘When the world pushes ahead at full speed... What changed and what did not want to change in the 19th century’. The topics discussed included new ideologies and political movements, the legal system, as well as the development of technology and economic ideas. The event was organised by the Student Club of Inter-Century Historical Studies (operating at the Institute of History, University of Warsaw) and the Polish History Museum, one of its partners.





Prof. Henryk Głębocki (Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego) | Prof. Henryk Głębocki (Institute of History of the Jagiellonian University)



Prof. Marek Troszyński (Instytut Badań Literackich PAN) | Prof. Marek Troszyński (Institute of Literary Studies of the Polish Academy of Sciences)



Dr Urszula Makowska (Instytut Sztuki PAN) | Dr Urszula Makowska (Institute of Art of the Polish Academy of Sciences)

Słowacki na nowo odkryty

9 maja 2019 roku odbyło się spotkanie otwarte poświęcone losom *Raptularza z podróży na Wschód* Juliusza Słowackiego, zorganizowane w siedzibie MHP wspólnie z Ośrodkiem Badań nad Pamięcią Zbiorową i Studiów Muzealnych. Prezentacje przygotowali: prof. Henryk Głębocki, dr Urszula Makowska i prof. Marek Troszyński. Dyskusję moderował prof. Bartosz Korzeniewski.

Panel dyskusyjny „Wojciech Korfanty – wielki niezrozumiany?”

2 lipca 2019 roku w Domu Spotkań z Historią w Warszawie odbył się panel dyskusyjny poświęcony postaci Wojciecha Korfantego, jego chrześcijańskim inspiracjom, wyborom politycznym i sprawom prywatnym. Spotkanie prowadził Robert Kostro, dyrektor MHP, a uczestnikami dyskusji byli historycy: prof. Janusz Odziemkowski, dr hab. Miłosz Skrzypek oraz dr Sebastian Rosenbaum. Spotkanie zorganizowało Muzeum Śląskie, a partnerem wydarzenia wspólnie z Muzeum Historii Polski był Oddział IPN w Katowicach.

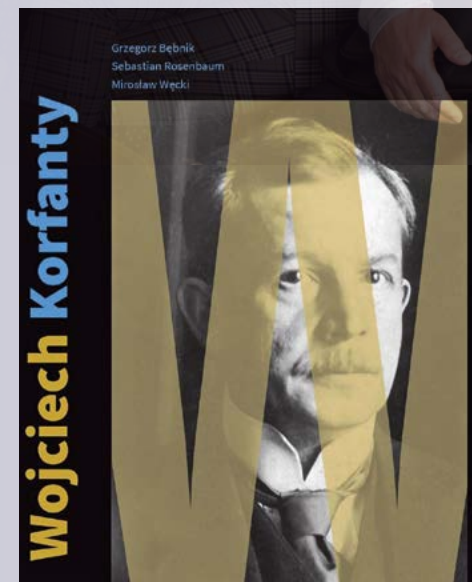


Słowacki rediscovered

On 9 May 2019, an open meeting took place devoted to the history of Juliusz Słowacki's *A Notebook from the Journey to the East* (orig. *Raptularz z podróży na Wschód*), held at the headquarters of the PHM as a joint initiative with the Centre for Research on Collective Memory and Museum Studies. Presenters were Prof. Henryk Głębocki, Dr Urszula Makowska and Prof. Marek Troszyński, while the moderator was Prof. Bartosz Korzeniewski.

Panel discussion 'Wojciech Korfanty: A Misunderstood Master?'

On 2 July 2019, a panel discussion was held at the History Meeting House in Warsaw, focusing on Wojciech Korfanty, his Christian inspirations, political choices and private life. The meeting was led by PHM Director Robert Kostro and attended by historians Prof. Janusz Odziemkowski, Dr Miłosz Skrzypek and Dr Sebastian Rosenbaum. It was organised by the Silesian Museum and the event partners were the Polish History Museum and the Katowice Branch of the Institute of National Remembrance.



Od lewej: dr hab. Miłosz Skrzypek (Uniwersytet Śląski), dr Sebastian Rosenbaum (Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Katowicach), prof. Janusz Odziemkowski (Instytut Nauk Historycznych UKSW), Robert Kostro (dyrektor Muzeum Historii Polski) | Left-right: Dr Miłosz Skrzypek (University of Silesia), Dr Sebastian Rosenbaum (Katowice Branch of the Institute of National Remembrance), Prof. Janusz Odziemkowski (Institute of Historical Sciences of the Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw) and Robert Kostro (Director of the Polish History Museum)

Konferencja „Specyfika polskiego oświecenia”

17 października 2019 roku na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się konferencja naukowa poświęcona specyfice polskiego oświecenia. Oświecenie zrodziło wiele idei, które trwale odcisnęły się na sposobach myślenia, do dziś pozostających istotnym punktem odniesienia debat publicznych. Trudno mówić o jednym oświeceniu, zróżnicowany charakter miały związane z nim idee we Francji, Wielkiej Brytanii czy Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Swoistą specyfiką cechowało się też oświecenie w Polsce. Ma ono swoją białą i czarną legendę; przypisuje się mu zarówno przełomowe znaczenie z perspektywy dziejów polskiej kultury i myśli, jak i brak przełożenia podjętych wówczas reform politycznych na zachowanie bytu państwowego Rzeczypospolitej. Czy utrwalone poglądy są słuszne? Pytania o jego cechy i istotę w aspektach politologicznym, filozoficznym, historyczno-literackim czy religijnym stały się tematem przewodnim konferencji. Wśród prelegentów znaleźli się, m.in. prof. dr hab. Zofia Zielińska, prof. Richard Butterwick-Pawlikowski, prof. dr hab. Andrzej Waśko, dr hab. Martyna Deszczyńska. Organizatorem wydarzenia była „Teologia Polityczna”, a partnerem – Muzeum Historii Polski.

Konferencja „Wojna i książka. Księgozbiory, biblioteki, wydawnictwa i twórcy podczas konfliktów zbrojnych i politycznych. Stan badań i perspektywy badawcze”

W dniach 13–15 listopada 2019 roku w Pałacu Działyńskich oraz Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu, w ramach obchodów 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej, odbyła się międzynarodowa konferencja „Wojna i książka. Księgozbiory, biblioteki, wydawnictwa i twórcy podczas konfliktów zbrojnych i politycznych. Stan badań i perspektywy badawcze”. Podczas konferencji zostały zaprezentowane rozmaite kategorie strat kulturalnych związanych z książką. Organizatorzy podjęli tę tematykę



nie tylko w odniesieniu do II wojny światowej, lecz także konfliktów wcześniejszych (np. potopu szwedzkiego) i bardziej współczesnych (zimna wojna, wojna w Iraku). Pośród poruszanych zagadnień znalazły się m.in. dezorganizacja środowisk twórców, pośredników i odbiorców, siedziby bibliotek w czasie konfliktów zbrojnych, ich odbudowa oraz rekonstrukcja księgozbiorów, a także zabezpieczenie i ochrona zbiorów bibliotecznych oraz dóbr kultury podczas wojny. Uczestnicy spotkania zastanawiali się również nad takimi aspektami, jak: likwidacja skutków strat kulturalnych poniesionych w wyniku konfliktu zbrojnego i politycznego czy współpraca między bibliotekami przy opracowaniu i udostępnianiu księgozbiorów, które uległy rozproszeniu i dyslokacji. Paneliści reprezentowali różnorodne instytucje i uczelnie polskie i zagraniczne: Uniwersytet Wrocławski, Ossolineum, Polską Akademię Nauk, Uniwersytet im. Humboldtów w Berlinie, University of Illinois czy British Library.

Organizatorami konferencji były instytucje: Biblioteka Raczyńskich, Muzeum Historii Polski, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Biblioteka Kórnicka PAN, Polski Komitet Błękitnej Tarczy.



Conference: The Uniqueness of the Polish Enlightenment

On 17 October 2019, the University of Warsaw hosted an academic conference on the unique nature of the Polish Enlightenment. The period of the Enlightenment generated a number of ideas that left a permanent mark on the way of thinking, still remaining an important point of reference of political debates. It is difficult to speak of a single version of the Enlightenment as the ideas born then in France, Great Britain or the USA differed. Also in Poland the Enlightenment had its own specific characteristics and is interpreted both positively and negatively: the Enlightenment is seen as having a seminal meaning from the perspective of the history of Polish culture and thought, as well as being a period when the political reforms initiated at the time failed to translate into ensuring the continuity of Polish statehood. Are such settled opinions true? Questions concerning the features and essence of the Polish Enlightenment in terms of political science, philosophy, history of literature and religion became the leading theme of the conference whose speakers included Prof. Zofia Zielińska, Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski, Prof. Andrzej Waśko and Dr Martyna Deszczyńska. The event was organised by *Teologia Polityczna* while the Polish History Museum was its partner.

Conference: War and Book: Book Collections, Libraries, Publishing Houses and Creators during Armed and Political Conflicts. Research to Date and Research Outlook

On 13–15 November 2019, an international conference was held, titled War and Book: Book Collections, Libraries, Publishing Houses and Creators during Armed and Political Conflicts. Research to Date and Research Outlook was held at the Działyński Palace and the University Library in Poznań as part of the celebration of the 80th anniversary of the outbreak of the Second World War. During the event, a variety of cultural loss categories related to books were presented. The organisers tackled the topic not just with reference to the Second World War but also earlier conflicts (e.g. the Swedish Deluge) and more contemporary ones (the Cold War, the war in Iraq). The subjects discussed included: disorganisation of the communities of creative artists, intermediaries and readers, library buildings during armed conflicts, their reconstruction and book collection restoration, as well as securing and protecting library collections and cultural goods during wars. Other aspects of interest to participants included: rectifying the cultural losses sustained during armed and political conflicts, and cooperation between libraries in systematising their book collections subject to dispersion and dislocation and making them available. Panellists represented various institutions as well as universities from Poland and abroad: the University of Wrocław, the National Ossoliński Institute, the Polish Academy of Sciences, the Humboldt University of Berlin, the University of Illinois or the British Library.

The conference was organised by the following institutions: the Raczyński Library, the Polish History Museum, the University Library in Poznań, the Poznań Society of the Friends of Sciences, the Kórnik Library of the Polish Academy of Sciences, and the Polish Committee of the Blue Shield.



Projekty Międzynarodowe International Projects



Татьяна Владиславовна Петкевич, 20 г.р., - студентка - арестована в январе 1943 года. Провела в тюрьме и лагерях 7 лет



Julij Rybakow
| Yuly Rybakov



Tatiana Pozdniakowa
| Tatyana Pozdnakova



Rosjanie o represjach wobec inteligencji w Petersburgu

W tymczasowej siedzibie Muzeum Historii Polski w Warszawie 7 marca 2019 roku odbyło się spotkanie poświęcone petersburskiej inteligencji w okresie represji stalinowskich, ze szczególnym naciskiem na losy inteligencji polskiego pochodzenia. Prelekcje wygłosili: Tatiana Pozdniakowa, kustosz Muzeum Anny Achmatowej w Petersburgu, oraz Julij Rybakow, pisarz, malarz, obrońca praw człowieka, były deputowany do Dumy.

Memoriał Generała Maczka

27 maja 2019 roku w Bredzie w Holandii celebrowano rozpoczęcie budowy Memoriału Generała Maczka. Ekspozycję Memoriału tworzyć będą eksponaty pochodzące ze zbiorów Fundacji Breda-Polen 1939-1945, m.in. historyczne pojazdy wojskowe i broń oraz niepublikowane wcześniej fotografie i filmy. Swój wkład w tworzenie wystawy stałej Memoriału ma także Muzeum Historii Polski, które przygotowuje interaktywną ścianę multimedialną przedstawiającą dzieje żołnierzy generała Stanisława Maczka. Dzięki multimediu widzowie będą mogli poznać indywidualne historie bohaterów z czasów przedwojennych, ich osobiste zmagania na froncie, jak również losy po 1945 roku. Całość zostanie opracowana w trzech wersjach językowych: niderlandzkiej, angielskiej i polskiej. Otwarcie obiektu przewidziane jest na rok 2020.

Russians about repressions against intelligentsia in Saint Petersburg

On 7 March 2019, the temporary seat of the Polish History Museum was the venue for a meeting devoted to Saint Petersburg intelligentsia during Stalin's repressions, with special emphasis on the fate of intellectuals of Polish origin. The speakers were Tatyana Pozdniakova, a curator of the Anna Akhmatova Museum in Saint Petersburg, and Yuly Rybakov, a writer, painter, human rights defender and former member of the Duma.

Maczek Memorial Breda

27 May 2019 marked the start of the construction of a memorial to General Maczek in the Dutch city of Breda, officially called Maczek Memorial Breda. The Memorial's exhibition will feature exhibits from the collection of the Breda-Polen 1939-1945 Foundation, such as historical military vehicles and arms, as well never-before published photographs and films. The Polish History Museum will also make its contribution by preparing an interactive multimedia wall presenting the fate of General Maczek's soldiers. Owing to this solution, viewers will be able to familiarise themselves with the individual pre-war histories of the heroes, their personal struggles on the front, as well as their lives after 1945. The entire display is going to be prepared in three language versions: Dutch, English and Polish. The opening of the institution is scheduled for 2020.

Rozpoczęcie budowy Memoriału Generała Maczka | The start of the construction of Maczek Memorial Breda



Wizualizacja Memoriału
Generała Maczka
w Bredzie.
Projekt: Oomen
Architects / Kinkorn
| Visualisation of
Maczek Memorial Breda
in the Netherlands.
Design: Oomen
Architects / Kinkorn





Konferencja „Przywracanie zapomnianej historii. Wyobrażenia o Europie Środkowo-Wschodniej w anglosaskich podręcznikach akademickich”

Od 2006 roku Muzeum Historii Polski, we współpracy z Fundacją Przestrzeni Obywatelskiej i Polityki Społecznej, organizuje konferencje dla historyków z całego świata zajmujących się dziejami Polski i Europy Środkowo-Wschodniej. Głównym celem tego długofalowego projektu jest przeciwdziałanie powielaniu nieprawdziwych informacji na temat historii Polski w zachodniej historiografii.

W dniach 8–21 czerwca 2019 roku odbyła się 17. edycja konferencji. W trakcie seminariów omówiono dziesięć publikacji, które dotyczą zarówno dziejów XX wieku, jak i wcześniejszych okresów w historii Polski. W debatach uczestniczyli przedstawiciele wydawnictw amerykańskich (Macmillan, Bedford/St. Martin's Press, Cambridge University Press, Indiana University Press, University of Pittsburgh Press) oraz kanadyjskich (McGill-Queen's University Press, University of Toronto Press). W sumie w latach 2006–2019 krytycznej analizie poddano ponad 100 książek.

450. rocznica unii polsko-litewskiej. Uroczyste obchody w Lublinie

30 czerwca 2019 roku w Lublinie odbyły się uroczystości związane z 450. rocznicą zawarcia unii polsko-litewskiej. Wzięli w nich udział m.in. marszałkowie Sejmu i Senatu RP, przewodniczący parlamentu litewskiego oraz najwyżsi rangą urzędnicy państwowi, a także liczni goście zagraniczni, w tym delegacje z Litwy, Łotwy, Estonii, Czech oraz Węgier. W trakcie uroczystości zaprezentowano replikę Aktu Unii Lubelskiej ze zbiorów Muzeum Historii Polski.

List do gospodarzy i gości uroczystości od prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego odczytał wicepremier Jacek Sasin | Deputy Prime Minister Jacek Sasin reading a message from PM Mateusz Morawiecki to the hosts and guests of the ceremony



Festive celebrations of the 450th anniversary of the Polish-Lithuanian union in Lublin

On 30 June, 2019, festivities took place in Lublin related to the 450th anniversary of the Polish-Lithuanian union. Attendees included speakers of the Polish Sejm and Senate, as well as the Lithuanian parliament, the highest public officials and foreign guests, including delegations from Lithuania, Latvia, Estonia, Czech Republic and Hungary. During the celebration, a replica of the Union of Lublin Act was presented, an item from the collection of the Polish History Museum.

Conference Recovering Forgotten History. The Image of East-Central Europe in English-Language Academic and Textbooks

Since 2006, the Polish History Museum, in cooperation with the Foundation for Civic Space and Public Policy, has been organising conferences for historians from across the globe dealing with the history of Poland and East-Central Europe. The main objective of the project is to counteract the dissemination of untrue information about Polish history in western historiography.

The 17th edition of the conference was held on 8–21 June 2019. During the seminars, ten publications were debated, concerning both Poland's 20th-century and earlier history. The discussion attendees included representatives of publishing houses from the US (Macmillan, Bedford/St. Martin's Press, Cambridge University Press, Indiana University Press, University of Pittsburgh Press) and Canada (McGill-Queen's University Press, University of Toronto Press). In 2006–2019, more than 100 books were critically reviewed.



Od lewej: marszałek Sejmu RP Marek Kuchciński, przewodniczący Sejmu Litwy Viktoras Pranckietis, marszałek Senatu RP Stanisław Karczewski, dyrektor MHP Robert Kostro | Left-right: Speaker of the Polish Sejm Marek Kuchciński, Speaker of the Lithuanian Sejm Viktoras Pranckietis, Speaker of the Polish Senate Stanisław Karczewski and PHM Director Robert Kostro

Konferencja w stulecie stosunków polsko-amerykańskich

4 października 2019 roku na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się międzynarodowa konferencja „Wielkie mocarstwo i Polska 1919–2019. 100 lat stosunków polsko-amerykańskich”. Konferencję otworzył minister Krzysztof Szczerski, Szef Gabinetu Prezydenta RP. Wśród uczestników znaleźli się m.in. dr Piotr Cywiński, dr hab. Agnieszka Bieńczyk-Missala, dr hab. Robert Kupiecki, James P. Seevers, Daniel Fried, prof. Peter F. Krogh. Konferencja, prowadzona w języku angielskim i polskim, została zorganizowana przez Fundację Edukacyjną Jana Karskiego oraz Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego. Muzeum Historii Polski było partnerem wydarzenia.

Nagrody Forum Współpracy i Dialogu Polska-Litwa

11 grudnia 2019 roku po raz drugi zostały przyznane nagrody Forum Współpracy i Dialogu Polska-Litwa. Uroczysta gala odbyła się w Pałacu Kazimierzowskim na Uniwersytecie Warszawskim. Nagrody Forum zostały wręczone w trzech kategoriach. Profesorowi Alfredasowi Bumblauskasowi przyznano nagrodę w kategorii historia, za wkład w dialog między historykami polskimi a litewskimi oraz za popularyzację historii Polski na Litwie i Litwy w Polsce. Nagrodę w kategorii literatura za całokształt dorobku literackiego i translatorskiego, w tym zwłaszcza za tłumaczenia na język litewski dzieł Czesława Miłosza, Wisławy Szymborskiej i Juliusza Słowackiego, otrzymał Kornelijus Platelis. Natomiast nagrodę w kategorii biznes za aktywność w budowie świadomej odpowiedzialności biznesu, szczególnie zaś za budowę pozytywnych litewsko-polskich relacji biznesowych, przyznano firmie „Kauno tiltai”. Wyboru laureatów dokonała kapituła w składzie: prezes ZFW i Dialogu Polska-Litwa dr Adolf Juzwenko, wiceprezesa prof. Leszek Zasztowt (Studium Europy Wschodniej UW) i dr Adam Pomorski (prezes PEN Club) oraz członkowie zarządu: prof. Anna Nasitowska (prezes Stowarzyszenia Pisarzy Polskich), prof. Michał Kopczyński (Muzeum Historii Polski/Instytut Historyczny



Prezes Zarządu Forum Współpracy i Dialogu Polska-Litwa dr Adolf Juzwenko

| Chairman of the Board of the Poland-Lithuania Cooperation and Dialogue Forum
Dr Adolf Juzwenko

UW), Robert Kostro (dyrektor MHP) i Marcin Wakar (Studium Europy Wschodniej UW).

Partnerami wydarzenia byli: Fundacja Orlen, Fundacja PZU, Muzeum Historii Polski, Studium Europy Wschodniej UW, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Historii Polski oraz PEN Club.



Od lewej: historyk Alfredas Bumblauskas, poeta i tłumacz Kornelijus Platelis, prezes firmy „Kauno tiltai” Aldas Rusevicius

| Left-right: historian Alfredas Bumblauskas, poet and translator Kornelijus Platelis and Aldas Rusevicius, CEO of the company Kauno tiltai



Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Michał Dworczyk | Prime Minister's Chief of Staff Michał Dworczyk

Awards of the Poland-Lithuania Cooperation and Dialogue Forum

On 11 December 2019, the awards of the Poland-Lithuania Cooperation and Dialogue Forum were handed over to recipients for the second time during a festive gala held at the Kazimierz Palace of the University of Warsaw. The Forum's distinctions were awarded in three categories. In that of History, Prof. Alfredas Bumblauskas received the honour for his contribution to dialogue between Polish

and Lithuanian historians, as well as the popularisation of Polish history in Lithuania and vice versa. The award in the Literature category was received by Kornelijus Platelis for his entire literary and translation output, including, in particular, Lithuanian translations of works by Czesław Miłosz, Wisława Szymborska and Juliusz Słowacki. Last but not least, the award in the Business category was received by the company Kauno tiltai for its activity in building conscious corporate responsibility, and particularly in fostering positive Lithuanian-Polish business relations. Laureates were selected by the award chapter composed of: Dr Adolf Juzwenko, Chairman of the Board of the Poland-Lithuania Cooperation and Dialogue Forum, its Vice-Chairmen Prof. Leszek Zasztowt (East European Studies, University of Warsaw) and Dr Adam Pomorski (President of the PEN Club), as well as members of Forum's board: Prof. Anna Nasitowska (President of the Polish Writers' Association), Prof. Michał Kopczyński (Polish History Museum/Institute of History, University of Warsaw), Robert Kostro (PHM Director) and Marcin Wakar (East European Studies, University of Warsaw).

The event's partners included: Orlen Foundation, PZU Foundation, the Polish History Museum, East European Studies at the University of Warsaw, the Ossoliński National Institute, the Association of Friends of the Polish History Museum, and the PEN Club.

Conference on the centenary of Polish-US relations

On 4 October 2019, the University of Warsaw hosted the international conference titled The Great Power and Poland 1919–2019: 100th Anniversary of Polish-American Diplomatic Relations. The conference was opened by Minister Krzysztof Szczerski, the Chief of Staff to Polish President. Attendees included Dr Piotr Cywiński, Dr Agnieszka Bieńczyk-Missala, Dr Robert Kupiecki, James P. Seevers, Daniel Fried, and Prof. Peter F. Krogh. Held in English and Polish, the conference was organised by the Jan Karski Educational Foundation and the Faculty of Political Science and International Studies of the University of Warsaw. The Polish History Museum was a partner of the event.



Wydawnictwa Publications

Od 2019 roku Muzeum Historii Polski znajduje się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe, sporządzonym przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.



Gabinety i ogrody. Polskie nowożytne traktaty architektoniczne wobec kultury kolekcjonowania

Autor: Aleksandra

Jakóbczyk-Gola

Wydawca: Muzeum

Historii Polski

Książka, poświęcona polskim traktatom architektonicznym z XVII wieku i początkom kolekcjonerstwa na naszych ziemiach, pozwala rozpoznać znaczenie pamięci kulturowej dla powstania idei prywatnych kolekcji. Pierwsza część pracy dotyczy dawnych siedzib: dworów i pałaców oraz pomieszczeń, które przeznaczano w nich do prezentacji zbiorów. Druga przedstawia strategię zakładania ogrodów i zgłębia ich możliwości wystawiennicze. Studium stawia pytania o strategię kolekcjonowania, metody przechowywania, eksponowania i percepcję zbiorów w dawnej Rzeczypospolitej. Poszukuje źródeł specyfiki polskiej kultury nowożytnej oraz jej wzorców.

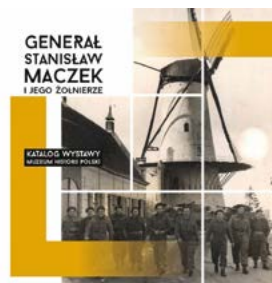
Dziedzictwo II Rzeczypospolitej

Redakcja: Wojciech Kalwat,
Michał Kopczyński,
Robert Kostro

Wydawca:

Muzeum Historii Polski

Publikacja jest plonem konferencji zorganizowanej przez MHP z inicjatywy wiceministra kultury i dziedzictwa narodowego, pełnomocnika rządu ds. programu NIEPODLEGŁA Jarosława Sellina w październiku 2018 roku, poświęconej pamięci i znaczeniu II Rzeczypospolitej dla współczesnych Polaków. W tomie poruszono m.in. wątek wpływu powstania odrodzonego państwa na świadomość Polaków, ich działania i wybory, poświęcono też dużo miejsca rozwojowi kultury, szkolnictwa, architektury i techniki. Książka składa się z esejów autorstwa znawców epoki. Prof. Andrzej Nowak skupił się na dziedzictwie II Rzeczypospolitej w polskiej historii, prof. Włodzimierz Suleja przyjrzał się zagadnieniu tradycji politycznych II Rzeczypospolitej, a prof. Marek Kornat omówił dylematy polskiej polityki zagranicznej w latach 1921–1939. Etosowi i dokonaniom twórców techniki w międzywojniu swój esej poświęcił prof. Bolesław Orłowski, z kolei spory o gospodarce osiągnięcia II RP opisał prof. Wojciech Roszkowski. W proponowanym wyborze czytelnik znajdzie także esej dr Katarzyny Nowakowskiej-Sito o sztuce II Rzeczypospolitej, dr Katarzyny Naliwajek o muzycznej spuściźnie międzywojennej Polski, dr Mateusza Wernera o II Rzeczypospolitej w kinie PRL oraz *O II Rzeczypospolitej poza krajem* prof. Rafała Habielskiego.



Generał Stanisław Maczek i jego żołnierze

Redakcja i opracowanie:

Wojciech Kalwat,

Michał Kopczyński

Wydawca: Muzeum

Historii Polski

Bogato ilustrowany katalog towarzyszy wystawie plenerowej pod takim samym tytułem. W tekście przedstawiono skomplikowane losy polskich żołnierzy, którzy walczyli pod dowództwem generała Stanisława Maczka. Zaprezentowany został ich trud o pierwszego do ostatniego dnia II wojny światowej, ukazane są też dylematy, przed którymi musieli stanąć po jej zakończeniu. Poza najważniejszymi wiadomościami o bitwach polskich pancerniaków w albumie nie brakuje ciekawostek o frontowej i koszarowej codzienności, towarzyskim i kulturalnym życiu żołnierzy. Katalog ukazał się w trzech wersjach językowych: polskiej, angielskiej i niderlandzkiej.

Kobiety niepodległości. Wspomnienia z lat 1910–1918

Opracowanie: Kamil Piskała,

Marta Sikorska-Kowalska

Wydawca: Muzeum

Historii Polski

Na tom składają się wspomnienia uczestniczek ruchu niepodległościowego – to jedenaście świadectw różnych przejawów kobiecej aktywności w przededniu i w trakcie I wojny światowej. Mówią o działalności w drużynach strzeleckich i Lidze Kobiet, w Naczelnym Komitecie Narodowym, legionach czy Polskiej Organizacji Wojskowej. Autorki i ich towarzyszkę pełniły wówczas funkcje nie tylko organizatorek i urzędniczek, lecz także kolporterki bibuły, kurierki, dywersantki oraz wywiadowczyń. Niektóre w męskim przebraniu służyły jako legionistki. Narracje autobiograficzne tworzą zbiorowy portret ofiarnych bojowniczek, pozwalają też spojrzeć z nowej perspektywy na historię odrodzenia państwa polskiego. Przypominają o zastępach cichych bohaterki niepodległości. Szkice te stanowią obszerny wybór spośród relacji zawartych w dwóch tomach opublikowanych pod koniec trzeciej dekady XX wieku przez komitet redakcyjny pod przewodnictwem Aleksandry Piłsudskiej. Pozycja *Kobiety niepodległości. Wspomnienia z lat 1910–1918* ukazała się jako VIII tom w serii MHP „100-lecie niepodległości. Wspomnienia i pamiętniki”.

Since 2019, the Polish History Museum has featured on the list of publishers of reviewed scientific monographs of the Ministry of Science and Higher Education.



The Heritage of the Second Polish Republic

Editing: Wojciech Kalwat,

Michał Kopczyński

and Robert Kostro

Publisher: Polish

History Museum

This publication is the result of a conference organised by the PHM on the initiative of the Deputy Minister of Culture and National Heritage and the governmental officer in charge of the NIEPODLEGŁA programme, Jarosław Sellin, in October 2018, devoted to the memory and importance of the Second Polish Republic for contemporary Poles. Topics discussed in the volume include the impact of the re-emergence of their independent country on the Poles' consciousness, their activities and choices, with much space dedicated to the development of culture, the education system, and technology. The book comprises essays written by experts on the epoch. Prof. Andrzej Nowak focuses on the heritage of the Second Republic in Polish history, Prof. Włodzimierz Suleja examines the Republic's political traditions, while Prof. Marek Kornat discusses the dilemmas faced by

Polish foreign policy in the period of 1921–1939. The ethos and accomplishments of the creators of technological developments in the interwar period are discussed by Prof. Bolesław Orłowski, and Prof. Wojciech Roszkowski writes about disputes related to the economic achievements of the Second Polish Republic. The collection also includes essays by Dr Katarzyna Nowakowska-Sito on the art of that period, Dr Katarzyna Naliwajek on its musical legacy, Dr Mateusz Werner on how the Second Republic was presented in the cinematography of communist-ruled Poland, and Prof. Rafał Habielski's essay titled 'About the Second Polish Republic from Abroad'.

Private Offices and Gardens. Modern Polish Treaties on Architecture and the Culture of Collecting

Autor: Aleksandra

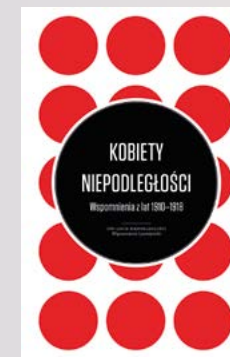
Jakóbczyk-Gola

Publisher: Polish

History Museum

Devoted to 17th-century Polish treaties on architecture and the beginnings of collecting on Polish soil, the book helps recognise the importance of cultural memory for the emergence of the notion of private collections. The first part of the work focuses on bygone types of residences, i.e. manor houses and palaces, as well as rooms used there for displaying collections. In the second part, the author discusses strategies for setting up gardens and explores their potential as exhibition venues. Questions

appear concerning collection strategies, storage and exhibition methods, as well as the perception of collections in the Polish-Lithuanian Commonwealth. The analysis also seeks to capture the specific features of the modern Polish culture and its models.



Women of Independence. Memories of 1910–1918

Elaboration: Kamil Piskała

and Marta Sikorska-Kowalska

Publisher: Polish

History Museum

The volume comprises the memories of female participants of the pro-independence movement; these are eleven testimonies to various manifestations of women's activities on the eve of and during the First World War. They are accounts of rifle units and the Women's League, the Supreme National Committee, the Polish Legions or the Polish Military Organisation. Back then, the authors and their female companions were not just organisers and officials, but also distributors of clandestine publications, couriers,

saboteurs and intelligence agents. Some served in the Polish Legions wearing men's clothes. The autobiographical narratives create a collective portrait of selfless fighters and offer the reader a novel perspective on the history of the re-emergence of Polish statehood. They recall the achievements of the quiet heroines of independence. The texts are an extensive selection of the accounts published in two volumes in the late 1930s by an editorial board headed by Aleksandra Piłsudska. The book has been published as the eighth volume in the PHM's series titled 'The Centenary of Independence: Memories and Diaries'.

General Stanisław Maczek and his Soldiers

Editing and elaboration:

Wojciech Kalwat

and Michał Kopczyński

Publisher: Polish

History Museum

The open-air exhibition of the same title is accompanied by a richly illustrated catalogue. The text presents the complicated fate of Polish soldiers serving under the command of General Stanisław Maczek: their sacrifice from the first until the last day of the Second World War, as well as the dilemmas they had to face once it was over. Apart from key information about the battles involving the 1st Armoured Division, the album abounds in interesting passages on the soldiers' daily life on the front and in the barracks, as well as their social and cultural life. The catalogue has been published in three language versions: Polish, English and Dutch.



Dr Mikołaj Mirowski (MHP) i prof. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (Wydawnictwo Neriton) odbierają wyróżnienie za książkę *Drogi do niepodległości. Reminiscencje powojenne*

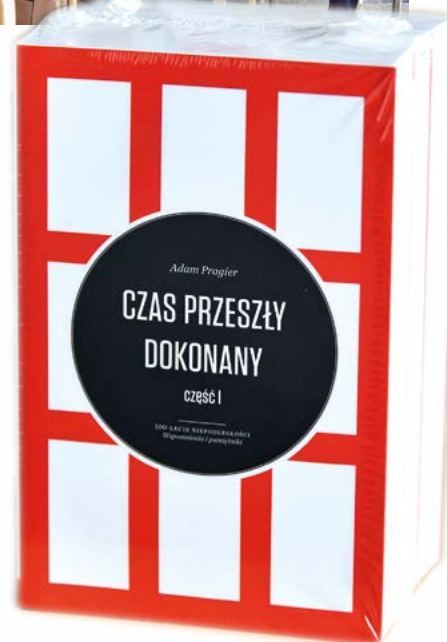
Dr Mikołaj Mirowski (PHM) and Prof. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (Neriton Publishing House) receiving the award for the book *The Roads to Independence. Post-Uprising Reminiscences*

Spotkania promocyjne i targi książki

21 marca 2019 roku w Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi odbyło się spotkanie „Pamięć powstania styczniowego”, poświęcone książce wydanej przez MHP w koedycji z Wydawnictwem Neriton. W dyskusji prowadzonej przez dr. Mikołaja Mirowskiego wzięli udział dr hab. Radosław Żurawski vel Grajewski i prof. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska. Muzeum Historii Polski było patronem wydarzenia. W 2019 roku publikacja ta została wyróżniona w kategorii prace zbiorowe przez Kapitułę Nagrody im. prof. Jerzego Skowronka.



Od lewej: red. Piotr Zaremba, prof. Andrzej Friszke, dr Ewa Pejaś, prof. Rafał Habielski, dr Mikołaj Mirowski
Left-right: journalist Piotr Zaremba, Prof. Andrzej Friszke, Dr Ewa Pejaś, Prof. Rafał Habielski and Dr Mikołaj Mirowski



7 czerwca 2019 roku w Warszawie odbyło się spotkanie poświęcone wspomnieniom Adama Pragiera *Czas przeszły dokonany*. Wzięli w nim udział: prof. Andrzej Friszke i dr Ewa Pejaś, recenzent prof. Rafał Habielski, red. Piotr Zaremba oraz dr Mikołaj Mirowski (prowadzący, MHP).



Promotional meetings and book fairs

On 21 March 2019, the Museum of Independence Traditions in Łódź hosted a meeting titled 'The Memory of the January Uprising' devoted to the book *The Roads to Independence. Post-Uprising Reminiscences* (orig. *Drogi do niepodległości. Reminiscencje powojenne*) published by the PHM in co-edition with the Neriton publishing house. The discussants in the debate led by Dr Mikołaj Mirowski were Dr Radosław Żurawski vel Grajewski and Prof. Małgorzata Gmurczyk-Wrońska. The Polish History Museum was the patron of the event. In 2019, the publication received a distinction in the category of collective works by the Chapter of the Prof. Jerzy Skowronek Award.

On 7 June 2019, a meeting was held in Warsaw devoted to the memoir of Adam Pragier published as *Times Past and Accomplished* (orig. *Czas przeszły dokonany*). The discussants were: Prof. Andrzej Friszke and Dr Ewa Pejaś, its reviewer Prof. Rafał Habielski, the journalist Piotr Zaremba and Dr Mikołaj Mirowski (moderator, PHM).



Od lewej: dr hab. Jacek Tebinka (Uniwersytet Gdański), dr Michał Przeperski (Instytut Pamięci Narodowej), dr John S. Micgiel (Uniwersytet Warszawski) | Left-right: Dr Jacek Tebinka (University of Gdańsk), Dr Michał Przeperski (Institute of National Remembrance) and Dr John S. Micgiel (University of Warsaw)

5 listopada 2019 roku w siedzibie MHP odbyła się dyskusja o książce *Project Eagle. Polscy wywiadowcy w raportach i dokumentach wojennych amerykańskiego Biura Służb Strategicznych*. W spotkaniu, obok autora dr. Johna S. Micgiela, wzięli udział prof. dr hab. Jacek Tebinka i dr Michał Przeperski.

W ramach Salonu Historycznego Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi 29 listopada 2019 roku zorganizowano dyskusję „Spór o II RP”, poświęconą książce *Dziedzictwo II Rzeczypospolitej*. W spotkaniu udział wzięli: Robert Kostro (dyrektor MHP), prof. Przemysław Waingertner (Uniwersytet Łódzki), prof. Marta Sikorska-Kowalska (Uniwersytet Łódzki) i dr Mikołaj Mirowski (prowadzący). Muzeum Historii Polski objęło patronat merytoryczny nad tym wydarzeniem.



Dr John S. Micgiel

Od prawej: prof. dr hab. Andrzej Paczkowski, prof. Wanda Jarząbek | Right-left: Prof. Andrzej Paczkowski and Prof. Wanda Jarząbek



Od 28 listopada do 1 grudnia 2019 roku Muzeum Historii Polski uczestniczyło w XXVIII Targach Książki Historycznej, podczas których zaprezentowało najlepsze publikacje z ostatnich dwóch lat, w tym serie wydawnicze „100-lecie niepodległości. Wspomnienia i pamiętniki” i „Wokół Niepodległej”. Ponadto wydarzeniem towarzyszącym targom był pokaz filmów wyprodukowanych przez Muzeum, zatytułowany „1. Dywizja Pancerna w dokumencie i animacji”. Zaprezentowano dwie produkcje: *Niepokonany. Opowieść o generale Stanisławie Maczku* oraz *Marian na wojnie. Animowana historia Mariana Walentynowicza*.



On 5 November 2019, a debate took place at the PHM about the book *Project Eagle. Polish Intelligence Agents in Reports and Documents of the American Office of Strategic Services (OSS)*. Apart from its author Dr John S. Micgiel, discussants included Prof. Jacek Tebinka and Dr Michał Przeperski.

As part of the Historical Salon of the Museum of Independence Traditions, a debate was held in Łódź on 29 November 2019 titled 'A Dispute over the Second Polish Republic' focusing on the book *The Heritage of the Second Polish Republic* (orig. *Dziedzictwo II Rzeczypospolitej*). Attendees included: Robert Kostro (Director of the Polish History Museum), Prof. Przemysław Waingertner (University of Łódź), Prof. Marta Sikorska-Kowalska (University of Łódź) and Dr Mikołaj Mirowski (moderator). The Polish History Museum was a substantive patron of the event.

Between 28 November and 1 December 2019, the Polish History Museum took part in the 28th edition of the Historical Book Fair presenting its best publications of the previous two years, including the series 'The Centenary of Independence: Memories and Diaries' and 'Around Independent Poland'. The fair was accompanied by a screening of two films produced by the Museum titled *The 1st Armoured Division in Documentary and Animated Films: Invincible. The Story of General Stanisław Maczek's Life* (orig. *Niepokonany. Opowieść o generale Stanisławie Maczku*) and *Marian at War: An Animated Story of Marian Walentynowicz* (orig. *Marian na wojnie. Animowana historia Mariana Walentynowicza*).



Projekty Filmowe Film Projects

MHP TV i pokazy filmowe

Projekt MHP TV polega na tworzeniu filmów dokumentalnych emitowanych na stronie internetowej Muzeum, portalu Dzieje.pl i w serwisach społecznościowych (YouTube, Facebook). Produkcje są również prezentowane w telewizji, bądź na pokazach czy festiwalach filmowych. Realizacje poruszają tematykę związaną z rocznicami ważnych wydarzeń historycznych, są także zapisem działalności Muzeum, ze szczególnym uwzględnieniem prac związanych z budową siedziby i wystawy stałej.



1 2

W 2019 roku zrealizowano następujące filmy:

- **Mój 4 czerwca 1**, reż. Lidia Chołody – znani historycy, publicyści, politycy i inne postaci życia publicznego wspominają przemiany zapoczątkowane w Polsce w 1989 roku.
- **Gdy Polska była wielkim marzeniem 2**, reż. Adam Turula – dokument zrealizowany z okazji 100. rocznicy I powstania śląskiego rejestruje przejawy pamięci o powstańcach śląskich w relacjach ich potomków. 26 września 2019 roku w Centrum Edukacyjnym IPN w Warszawie, w ramach cyklu „Śląsk od morza do morza”, odbył się pokaz filmu, a po projekcji zorganizowano spotkanie z reżyserem, które poprowadził dr Jędrzej Lipski.



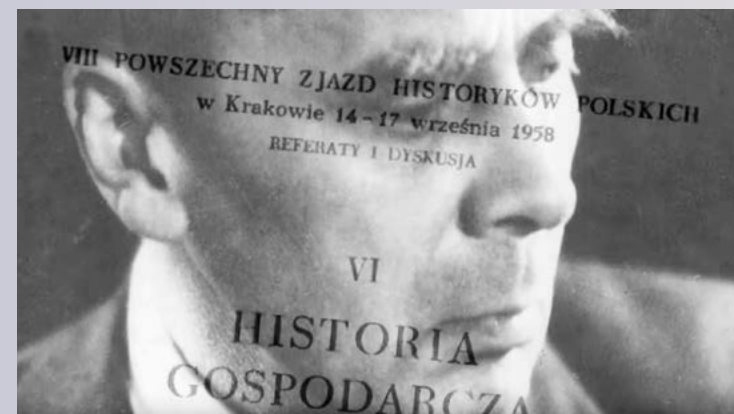
- **Powszechne Zjazdy Historyków Polskich. Krótka historia 3**, reż. Lidia Chołody – naukowcy z różnych ośrodków naukowych w kraju mówią o ponadstuletniej zjazdowej tradycji. Przypominają rolę, jaką zjazdy odegrały w polskiej humanistyce. Film powstał z okazji XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie (18–22 września 2019 roku) i tam też miał swoją premierę.
- **Wojna oczami dziecka – reportaż filmowy 4**, reż. Wojciech Morek – kilkanaście postaci z różnych stron kraju wspomina rok 1939. „Dziecięce” wspomnienia tworzą bogatą opowieść o tragedii września. Projekt ma charakter otwarty, dogrywane będą kolejne wspomnienia.

MPH TV and Film Screenings

The MPH TV project consists in making documentary films broadcast on the Museum's website, the Dzieje.pl portal, and social media (YouTube, Facebook). The productions are also shown on television or during film screenings and festivals. They focus on topics related to anniversaries of important historical events and also record the Museum's activities, with special emphasis on works related to the construction of its new headquarters and permanent exhibition.

moderated by Dr Jędrzej Lipski, as part of the series titled 'Silesia from the Sea to the Sea'.

- **General Assemblies of Polish Historians: A Brief History 3** (orig. *Powszechne Zjazdy Historyków Polskich. Krótka historia*), directed by Lidia Chołody – researchers from various Polish academic centres talk about the over-100-year-old tradition of holding assemblies. They recall the role of the meeting in Polish humanities. The film was made on



3 4



The following films were produced in 2019:

- **My 4 June 1** (orig. *Mój 4 czerwca*), directed by Lidia Chołody – known historians, commentators, politicians and other public persons recall the transformation that began in Poland in 1989.
- **When Poland Was a Great Dream 2** (orig. *Gdy Polska była wielkim marzeniem*), directed by Adam Turula – a documentary made to mark the centenary of the First Silesian Uprising recording manifestations of the memory of the Silesian insurgents in accounts by their descendants. On 26 September 2019, the Education Centre of the Institute of National Remembrance in Warsaw hosted a screening of the film followed by a meeting with its director

the occasion of the 20th General Assembly of Polish Historians held in Lublin (18–22 September 2019), where it was screened for the first time.

- **War Through the Eyes of a Child: A Film Reportage 4** (orig. *Wojna oczami dziecka – reportaż filmowy*), directed by Wojciech Morek – a dozen or so persons from across Poland remember the year 1939. These memories 'of a child' create a rich story of the tragic September. The project has an open format and successive memories will be added.

Obrazy będące częścią projektu „Generał Stanisław Maczek i jego żołnierze”:

- **Niepokonany. Opowieść o generale Stanisławie Maczku**, reż. Rafał Geremek – to próba uporządkowania najważniejszych wydarzeń i ciekawostek z życia dowódcy 1. Dywizji Pancерnej. Reżyser, podążając śladami Maczka m.in. przez dzisiejszą Ukrainę, Francję, Szkocję i Holandię, podjął nie lada wyzwanie przeniesienia na ekran 102 lat życia bohatera pięciu narodów. Wspomnienia rodziny generała i jego ostatnich żyjących podkomendnych umiejętnie uzupełnił zdjęciami i filmowymi relacjami z europejskich archiwów. Całość jest przeplatana scenami fabularnymi z udziałem aktora Redbada Klynstra-Komarnickiego w roli generała Maczka.



- **Marian na wojnie. Animowana historia Mariana Walentynowicza**, reż. Agata Mianowska – film bazuje na rysunkach tytułowego bohatera, korespondenta wojennego 1. Dywizji Pancерnej, znanego przede wszystkim jako ilustrator *Przygód Koziołka Matołka* autorstwa Kornela Makuszyńskiego. Dwunastominutowa animacja, odbiegająca od współczesnych masowych produkcji, w przystępny i pogodny sposób przybliży najważniejsze wydarzenia z dziejów dywizji. Narratorem jest Zbigniew Zamachowski.

4 listopada 2019 roku w Muzeum Powstania Warszawskiego odbyła się oficjalna premiera obu filmów z udziałem reżyserów. Gościem specjalnym pokazów był maczkowiec kpt. Edmund Semrau. Filmy były emitowane także na antenie TVP 1, TVP Historia, w telewizjach regionalnych oraz na pokazach w Krakowie i Ustrzykach.



Kpt. Edmund Semrau – weteran, żołnierz 1. Dywizji Pancерnej

| Capt. Edmund Semrau, a war veteran and a former soldier of the 1st Armoured Division



Films from the project titled 'General Stanisław Maczek and his Soldiers':

- **Invincible. The Story of General Stanisław Maczek's Life** (orig. *Niepokonany. Opowieść o generale Stanisławie Maczku*) directed by Rafał Geremek attempts to systematise the key events and interesting aspects of the life of the Commander of the 1st Armoured Division. Following in Maczek's footsteps, among others, in today's Ukraine, France, Scotland and the Netherlands, the director took up the major challenge of filming 102 years of the protagonist's life. Recollections of the General's family



Dyrektor MHP Robert Kostro | PHM Director Robert Kostro

and survivors who used to serve under his command have been skillfully combined with photographs and

filmed accounts from European archives. The film also includes feature footage starring the actor Redbad Klynstra-Komarnicki as Gen. Maczek.

- **Marian at War: An Animated Story of Marian Walentynowicz** (orig. *Marian na wojnie. Animowana historia Mariana Walentynowicza*) directed by Agata Mianowska is a film based on drawings made by the protagonist of the movie, a war correspondent of the 1st Armoured Division, known primarily as the illustrator of *The Adventures of Matołek the Billy-Goat* by Kornel Makuszyński. Made in a style far removed from the mass

productions of today, the 12-minute-long animation familiarises the viewer with key events from the history of the division in an accessible and cheerful manner. The film is narrated by the actor Zbigniew Zamachowski.

On 4 November 2019, the Warsaw Rising Museum hosted the official premiere of both films in the presence of their directors. A special guest was a former soldier of Gen. Maczek, Capt. Edmund Semrau. The films were also broadcast on TVP 1, TVP Historia, regional TV channels, as well as at screenings in Kraków and Ustrzyki.



Agata Mianowska (reżyser filmu *Marian na wojnie. Animowana historia Mariana Walentynowicza*), Wojciech Kalwat (MHP, autor scenariusza filmu *Marian na wojnie...*), Rafał Geremek (reżyser filmu *Niepokonany. Opowieść o generale Stanisławie Maczku*), Marek Stremiecki (rzecznik MHP)

| Agata Mianowska (director of the film *Marian at War. An Animated Story of Marian Walentynowicz*), Wojciech Kalwat (PHM, the author of the script for the film *Marian at War...*), Rafał Geremek (director of the film *Invincible. The Story of General Stanisław Maczek's Life*) and Marek Stremiecki (PHM Spokesperson)

5 stycznia 2019 roku w TVP Historia miał premierę film w reżyserii Rafała Geremka *Przepis na sukces. Historia największego magnata prasowego II RP*. Dokument opowiada o życiu Mariana Dąbrowskiego, wydawcy „Ilustrowanego Kurjera Codziennego”, w międzywojniu najpotężniejszego przedsiębiorcy w branży medialnej w Europie Środkowej. Film zrealizowano na zlecenie Muzeum Historii Polski pod koniec 2018 roku, przy współudziale TVP i Filmoteki Narodowej – Instytutu Audiowizualnego.

28 lutego 2019 roku w Muzeum Śląskim w Katowicach odbyła się premiera wyprodukowanego w 2018 roku filmu w reżyserii Adama Turuli *Za waszą i naszą niewolę*, zaś jego kolejna projekcja miała miejsce 15 marca w Centrum Historii Zajezdnia we Wrocławiu. Obu wydarzeniom towarzyszyły dyskusje panelowe. Dokument poświęcony jest agresji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację w 1968 roku i ukazuje ten fakt z polskiej perspektywy. 11 października 2019 roku w Pradze, w ramach Festiwalu Polskich Filmów „Wisła”, odbyła się premiera zagraniczna, w której wziął udział reżyser. Ze strony polskiej jej organizatorem był Instytut Polski w Pradze, który przygotował wersję z czeskimi napisami: *Za vaši i naši nesvobodu*. 26 i 29 listopada film zaprezentowano na Słowacji, również w ramach Festiwalu Filmów Polskich „Wisła”.

Od lewej: dr hab. Grzegorz Studnicki, Marek Stremeczki, dr Józef Szymeczek, Mirosław Sokół | Left-right: Dr Grzegorz Studnicki, Marek Stremeczki, Dr Józef Szymeczek and Mirosław Sokół



Przez cały **2019** rok w kilkudziesięciu poznańskich szkołach ponadpodstawowych odbywały się zajęcia z cyklu „Spotkania z żywą historią” organizowane przez Fundację Pomost. Młodzież miała okazję poznać świadka historii Eugeniusza Śliwińskiego oraz obejrzeć film dokumentalny wyprodukowany przez MHP i TVP w 2016 roku, w reżyserii Rafała Geremka, zatytułowany *Gusen. Wojna o pamięć*. Film opowiada historię niemieckiego obozu koncentracyjnego w Mauthausen–Gusen. Nie licząc więźniów, wypowiadają się w nim członkowie lokalnego Komitetu Memoriału Gusen, którzy walczą z własnym rządem o godniejsze upamiętnienie ofiar obozu i piętnują fakt, że pamięć o Gusen padła ofiarą mitów tworzonych przez Austriaków po wojnie. Miejscowy historyk amator Rudolf Haunschmied dowodzi, że trzy podobozy w Gusen pełniły rolę ekonomicznego serca kompleksu ludobójstwa, jednego z najokrutniejszych w hitlerowskim archipelagu masowej zagłady.



Film Adam Chmielowski. *7 obrazów z życia był* pokazywany m.in. podczas festiwalu świętych i błogosławionych Ecce Homo w N. Skalmierzycach oraz w Puławach

The film Adam Chmielowski. *7 Scenes from a Life* (orig. Adam Chmielowski. *7 obrazów z życia*) was screened, for instance, during the Ecce Homo festival of saints and the blessed in Nowe Skalmierzyce and in Puławy



On **5 January 2019**, TVP Historia premiered a film directed by Rafał Geremek titled *Recipe for Success. The History of the Biggest Press Magnate of the Second Polish Republic* (orig. *Przepis na sukces. Historia największego magnata prasowego II RP*). The documentary focuses on the life of Marian Dąbrowski, the publisher of *Ilustrowany Kurjer Codzienny*, who became the most powerful Central European media mogul of the interwar period. The film was commissioned by the Polish History Museum in late 2018 and produced in cooperation with TVP and the National Film Archive – Audiovisual Institute.

On **28 February 2019**, the Silesian Museum in Katowice hosted the premiere of the film titled *For Your Enslavement and Ours* (orig. *Za waszą i naszą niewolę*), produced in 2018 and directed by Adam Turula, with its following screening taking place at the Remembrance and Future Centre in Wrocław on 15 March. Both events were accompanied by panel discussions. The documentary focuses on the 1968 assault of the Warsaw Pact troops on Czechoslovakia showing the event from the Polish perspective. On 11 October 2019, the film had its foreign premiere in Prague, where it was screened during the Vistula Polish Film Festival with the participation of its director. On the Polish side, the screening was organised by the Polish

Institute in Prague, which also prepared the film's version with Czech subtitles shown as *Za vaši i naši nesvobodu*. On 26 and 29 November, the film was screened in Slovakia, also during the Vistula Polish Film Festival.

Throughout **2019**, in several dozen secondary schools in Poznań, classes were delivered by the Pomost Foundation in the series titled 'Meet Living History'. The youth had an opportunity to meet the witness to history Eugeniusz Śliwiński and watch a documentary film titled *Gusen. A War for Remembrance* (orig. *Gusen. Wojna o pamięć*) directed by Rafał Geremek and produced by the PHM and TVP in 2016. It focuses on the history of the Nazi German concentration camp of Mauthausen–Gusen. Apart from its inmates, the speakers in the film are members of the local Gusen Memorial Committee fighting with their own government over the more dignified commemoration of camp victims and criticising the fact that the memory of Gusen has fallen victim to myths spread by the Austrians after the war. Local amateur historian Rudolf Haunschmied argues that the three sub-camps in Gusen were the economic heart of the genocide compound, one of the cruellest in Hitler's mass murder archipelago.



Polskie 100 lat. Cykl filmowy

8 listopada 2019 roku na antenie TVP Historia ruszył cotygodniowy cykl filmów dokumentalnych opowiadających o najważniejszych wydarzeniach i postaciach w historii Polski od 1914 do 2004 roku. Składają się na niego 42 półgodzinne odcinki stanowiące kalendarium wydarzeń mających wpływ na losy Polski i Polaków. Ich autorzy korzystali wyłącznie z filmowych materiałów archiwalnych i fotografii pochodzących z archiwów całego świata, bardzo często po raz pierwszy pokazywanych polskiemu widzowi. Obraz uzupełnia komentarz wyjaśniający sytuację społeczno-polityczną w Europie i na świecie. Autorzy starają się stworzyć kanon wiedzy historycznej o źródłach tożsamości Polaków oraz wydarzeniach i procesach, które kształtowały postawy patriotyczne i obywatelskie. Pozwala on nie tylko zrozumieć, ale także poczuć klimat minionych stu lat. Wśród twórców cyklu znajdują się znani artyści, m.in. Maciej Drygas, Kazimierz Kaczor, Paweł Petelczyc, Paweł Woldan, Krzysztof Talczewski, Jan Czarlewski, Antoni Sambor oraz wielu innych. Autorem muzyki jest Michał Lorenc. Koproducentem cyklu jest MHP.

Historia Mówiona

Muzeum Historii Polski kontynuuje, jak w latach poprzednich, działalność w zakresie Historii Mówionej – poprzez zapis audio relacje świadków i osób, które swoim zaangażowaniem i pasją w różnych obszarach rzeczywistości tworzą kulturę i historię Polski. Notacje gromadzone są w Archiwum Historii Mówionej na potrzeby wystawy stałej i wystaw czasowych Muzeum oraz do celów naukowych i jako materiał do projektów kulturalnych. W 2019 roku przeprowadzono 24 wywiady biograficzno-narracyjne, w tym rozmowy z uczestnikami i świadkami poznańskiego Czerwca '56 oraz ze świadkami napadu Służby Bezpieczeństwa na Jasną Górę w 1960 roku. Ponadto MHP uczestniczyło w projekcie „100 100-latków na 100-lecie”, organizowanym przez Centrum Historii Zajezdnia. W ramach projektu nagrywano historie życia osób urodzonych w czasach bliskich odzyskaniu niepodległości Polski. Projekt zakładał przeprowadzenie stu wywiadów biograficznych z osobami urodzonymi przed 1923 rokiem. Muzeum jako partner projektu dokonało nagrań wybranych relacji.

Poland's Hundred Years. Weekly film screenings

On 8 November 2019, TVP Historia launched weekly screenings of documentary films about key events and people in Polish history from 1914 until 2004. The project comprises forty-two 30-minute-long episodes offering a calendar of events that exert an impact on the fate of Poland and Poles. The authors used exclusively archived film footage and photographs from archives across the world, very often shown to the Polish viewer for the first time ever. Images are supplemented with commentary explaining the socio-political circumstances of Europe and the world. The authors seek to establish a canon of historical knowledge concerning the sources of Polish identity as well as the events and processes that have shaped patriotic and civic attitudes. In this way, it is possible not just to understand but also to feel the atmosphere of the last 100 years. The creators of the series include known artists, such as Maciej Drygas, Kazimierz Kaczor, Paweł Petelczyc, Paweł Woldan, Krzysztof Talczewski, Jan Czarlewski, Antoni Sambor and many others. The musical score was composed by Michał Lorenc and the PHM is a co-producer of the series.

Oral History

As in previous years, the Polish History Museum continues its work in the field of oral history. Recordings are made of stories told by witnesses to history and those whose involvement and enthusiasm have contributed to the culture and history of Poland in their different dimensions. The recorded interviews are collected in an Oral History Archive to be used in the permanent exhibition and temporary exhibitions organised at the Museum, as well as for research purposes and cultural projects. In 2019, twenty-four biographical narrative interviews were conducted, including ones with participants of and witnesses to the Poznań events of June 1956, and witnesses to the 1960 raid of the Communist Security Service on the sanctuary at Jasna Góra. Additionally, the PHM took part in a project titled '100 Centenarians for the Centenary' delivered by the Depot History Centre. The project



Jerzy Grabus, kombatant Czerwca '56 | Jerzy Grabus, a veteran combatant of the June 1956 events



Siostra Walentyna Obszyńska – wywiad zrealizowany w ramach programu „100 100-latków na 100-lecie” | Sister Walentyna Obszyńska in an interview made as part of the project '100 Centenarians for the Centenary'

involved recording the life stories of persons born around the time when Poland regained independence and the objective was to conduct 100 biographical interviews with people born before 1923. As the project's partner, the Museum made recordings of selected accounts.

[about_](#)[articles_](#)[news_](#)[publications_](#)[meetings_](#)

Projekty internetowe Online Projects

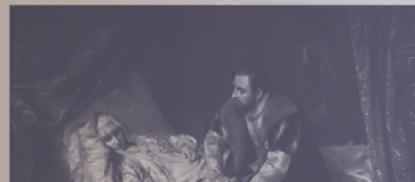
PUBLICATIONS



Wola 1944. An Unpunished Crime and the Notion of Genocide

August 26, 2019

August 2019 marks the 75th anniversary of the Wola Massacre – a mass murder committed against the civilian population of Warsaw in the first days of the Warsaw Uprising. To this day, many circumstances of this crime remain unclear, and its perpetrators unpunished. Were the events in Wola inconsistent with the policies of the German...



Becoming a Queen in Early Modern Europe

August 21, 2019



Dzieje.pl

Portal dzieje.pl to największy codzienny serwis publikujący informacje na temat wydarzeń dotyczących historii Polski w XX wieku i jej dziedzictwa kulturowego. Prowadzony jest przez Muzeum Historii Polski i Polską Agencję Prasową pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2019 roku rozbudowano go, ze szczególnym uwzględnieniem treści związanych z rocznicami ważnych wydarzeń historycznych. Przygotowano zakładki multimedialne, filmy dokumentalne i notacje filmowe dotyczące: 30. rocznicy obrad okrągłego stołu i transformacji ustrojowej, 100. rocznicy urodzin Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Wyborów '89, 100. rocznicy powstań śląskich, XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich oraz 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej. Ponadto portal Dzieje.pl, wspólnie z radiową Trójką, przygotował dźwiękowe kalendarium historyczne „1939 – A więc wojna”, obejmujące wydarzenia z początku II wojny światowej, od 1 września do 5 października 1939 roku. Przeprowadzono prace mające na celu odświeżenie layoutu oraz funkcjonalności portalu, ze szczególnym uwzględnieniem wymagań WCAG 2.0. Opracowano i wykonano mapy i plany ilustrujące wybrane rocznice historyczne.

Polishhistory.pl

Anglojęzyczny portal stanowi narzędzie badawcze i popularyzujące polską historię, a zarazem swoiste kompendium wiedzy historycznej. Jest adresowany przede wszystkim do naukowców prowadzących badania dotyczące dziejów Polski, ale jego zawartość może zainteresować również studentów i doktorantów oraz wszystkich miłośników historii.

W 2019 roku strona otrzymała nową oprawę graficzną, której celem jest poprawa identyfikacji wizualnej projektu. Podjęto również działania mające na celu poprawę pozycjonowania strony w zagranicznych wyszukiwarkach internetowych. Rozbudowywano jej warstwę treściową – zaprezentowano nowe teksty i wywiady nawiązujące do rocznic, m.in. Unii Lubelskiej i wybuchu II wojny światowej. Wśród autorów i osób, z którymi przeprowadzono wywiady, znaleźli się profesorowie Alfredas Bumblauskas, Andrzej Chwalba, Richard Butterwick-Pawlikowski, Robert Frost, Marek Kornat i Tadeusz Wolsza.

Dzieje.pl

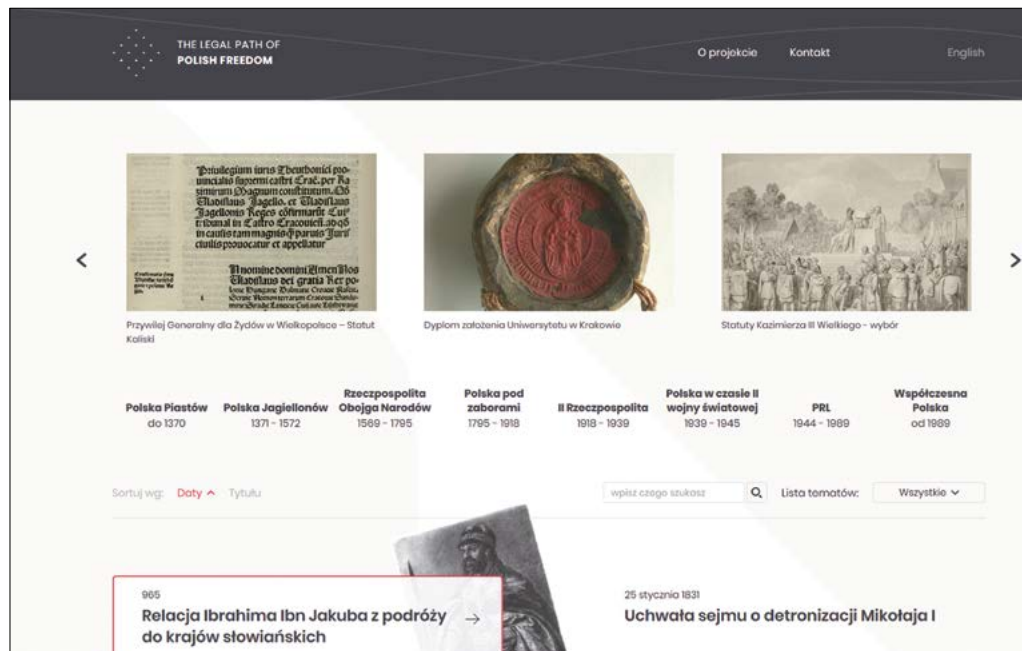
The dzieje.pl portal is the largest daily service with information concerning events related to Poland's 20th-century history and its cultural heritage. It is run by the Polish History Museum and the Polish Press Agency under the patronage of the Ministry of Culture and National Heritage. In 2019, the service was extended, with particular consideration given to content related to anniversaries of important historical events. Multimedia tabs, documentary films and film notations were prepared concerning the 30th anniversary of the Round Table talks and system transformation, the centenary of the birthday of Gustaw Herling-Grudziński, the 1989 elections, the centenary of the Silesian Uprisings, the 20th General Assembly of Polish Historians, and the 80th anniversary of the outbreak of the Second World War. Additionally, the Dzieje.pl portal, together with Polish Radio Three, prepared a sound-based historical calendar titled '1939, So it is War Then' covering events taking place at the beginning of the Second World War, from 1 September until 5 October 1939. Works were carried out aimed at refreshing the portal's layout and functionality, with special attention given to WCAG 2.0 requirements. Developed and executed were maps and schemes illustrating selected historical anniversaries.

Polishhistory.pl

This English-language portal is a tool for researching and popularising Polish history and, simultaneously, an original compendium of historical knowledge. It primarily targets researchers involved in Polish history studies, yet its content can also be of interest to undergraduate and PhD students, as well as all fans of history.

In 2019, the website received a new graphic layout aimed at ensuring improved visual identification of the project. Additionally, activities were undertaken in order to improve the site's positioning in foreign internet search engines. Its content layer was extended: new texts and interviews were presented related to such anniversaries as those of the Union of Lublin and the outbreak of the Second World War. The authors and interviewees included Professors Alfredas Bumblauskas, Andrzej Chwalba, Richard Butterwick-Pawlikowski, Robert Frost, Marek Kornat, and Tadeusz Wolsza.





The Legal Path of Polish Freedom (www.polishfreedom.pl)

Projekt polega na prezentacji źródeł historycznych – od X do XX wieku – w formie internetowej kolekcji ukazującej przez pryzmat wybranych tekstów źródłowych najważniejsze wydarzenia z historii Polski, a także polską tradycję przywiązania do wolności. Na portalu tym Muzeum Historii Polski udostępnia dorobek polskiego prawodawstwa oraz dokumenty historyczne, wśród nich np. *Dagome Iudex*, Akt Unii Lubelskiej, konfederacji warszawskiej tekst Konstytucji 3 maja i, czy źródła dotyczące historii najnowszej, jak 21 postulatów gdańskich robotników ze strajku sierpniowego w 1980 r. Zasób materiałów jest sukcesywnie uzupełniany. Dokumenty, poprzedzone objaśnieniami nakreślającymi kontekst historyczny, są prezentowane w języku polskim i angielskim oraz w języku oryginału (jeśli nie jest to dokument wytworzony w którymś z tych języków). Strona jest skierowana przede wszystkim do odbiorców zagranicznych, którzy ze względu na barierę językową często nie mają

możliwości czerpania wiedzy o Polsce bezpośrednio ze źródeł.

Partnerzy projektu to Polish American Historical Association (Polsko-Amerykańskie Towarzystwo Historyczne) i Polski Instytut Naukowy w Ameryce (PIASA).

BazHum (www.bazhum.muzhp.pl)

BazHum to program opracowania, digitalizacji i udostępniania pełnej zawartości polskich naukowych czasopism humanistycznych i społecznych. Umożliwia dotarcie do tysięcy artykułów z archiwalnych numerów pism naukowych, w tym „Przeglądu Historycznego”, „Pamiętnika Biblioteki Kórnickiej” czy „Studiów Źródłoznawczych”. Jest narzędziem wspierającym badania i edukację oraz promującym otwarty dostęp do treści naukowych. Dzięki umieszczeniu czasopism w bazie znacznie prostsze jest pozyskiwanie, porządkowanie, agregowanie i przekazywanie wartościowych informacji. Czynności te wymagają mniej czasu i zapewniają bardziej precyzyjne wyniki. BazHum znacząco ułatwia korzystanie z trudno dostępnych materiałów.

The Legal Path of Polish Freedom (www.polishfreedom.pl)

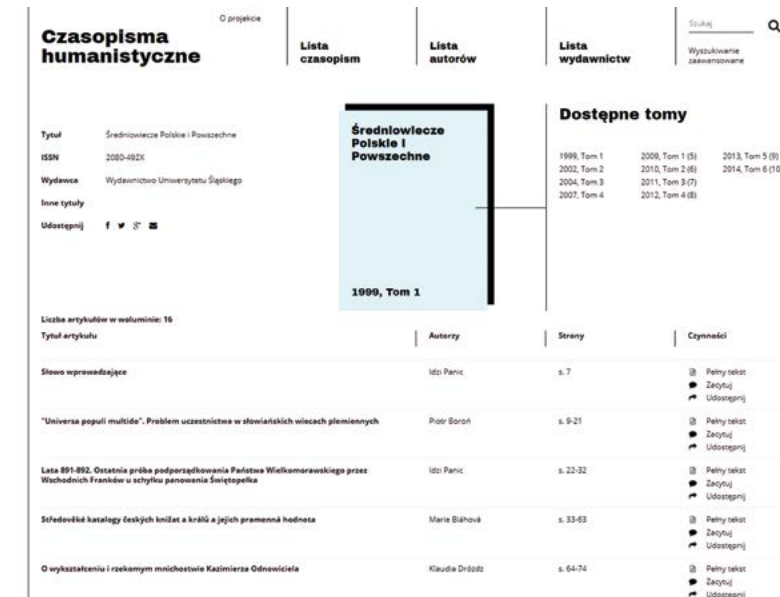
This project consists in presenting historical sources – from the 10th until the 20th century – in the form of an online collection showcasing key events in Polish history, as well as the Polish tradition of adhesion to freedom through the perspective of selected source texts. On this site, the Polish History Museum makes available the achievements of Polish legislation and historical documents including *Dagome iudex*, the Union of Lublin Act, the Warsaw Confederation, and the Constitution of 3 May or certain more contemporary sources, such as twenty-one demands of Gdańsk workers from their August 1980 strike. These resources are enriched progressively. Introduced by explanations outlining their historical context, the documents are presented in Polish and English, as well as the original language (if the document was written in a language other than one of the two). The website is intended primarily for foreign users who, owing to the language barrier, are often unable to draw

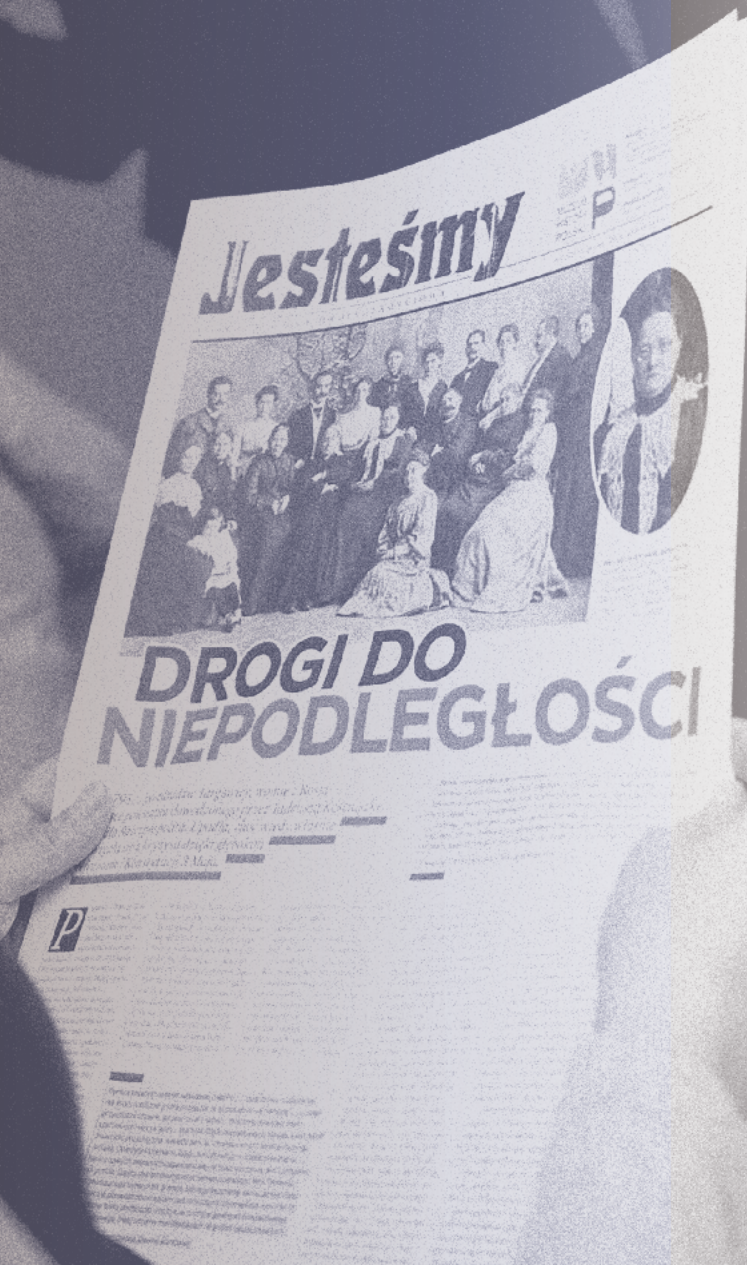
knowledge about Polish history directly from original sources.

Partners of this project are the Polish American Historical Association and the Polish Institute of Arts and Sciences of America (PIASA).

BazHum (www.bazhum.muzhp.pl)

BazHum is an application allowing for the elaboration, digitisation and making available the full content of Polish scientific periodicals (in humanities and social sciences). It enables access to thousands of articles from archived issues of such titles as *Przegląd Historyczny*, *Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej* or *Studia Źródłoznawcze*. It is a tool supporting research and education as well as promoting open access to scientific content. Placing periodicals in the database considerably simplifies the acquisition, systematisation, aggregation and transfer of valuable information. These activities are less time-consuming while ensuring more precise results. BazHum makes it much easier to use materials that are difficult to obtain.





Popularyzacja historii

Popularising History

XIV Przystanek Niepodległość

Kilka tysięcy osób wzięło udział w „Przystanku Niepodległość”, zorganizowanym 11 listopada 2019 roku w Warszawie przez Muzeum Historii Polski w ramach Święta Niepodległości.

Wśród atrakcji znalazła się gra przestrzenna „Drogi do niepodległości”, której planszę do gry stanowił... fragment Ogrodu Saskiego. Jej fabuła obejmowała najważniejsze wydarzenia historyczne z lat 1795–1918 oraz przybliżyła ich bohaterów. Głównym celem była realizacja jednej z pięciu misji ustrojowych niepodległego kraju. Gracze dążyli do ukształtowania państwa jak najbardziej zbliżonego do założeń misji. W trakcie gry wcielali się w członków rodzin żyjących pod zaborami i na emigracji. Uczestnicy – po wykonaniu zadań – otrzymywali punkty, które wymienione na „żetony wpływu” pozwalały im na oddanie głosu i zdecydowanie o tym, jaki kształt ustrojowy będzie mieć niepodległe państwo. Najchętniej wybierali republikę parlamentarną, na drugim miejscu monarchię konstytucyjną. Gra w Ogrodzie Saskim była elementem promocyjnym planszówki wydanej przez Muzeum.

Dla dzieci MHP przygotowało przedstawienie oparte na fragmentach *Bohaterskiego misia* Bronisławy Ostrowskiej, pierwszej książki dla dzieci napisanej i wydanej w niepodległej Polsce (w 1919 roku). Jej głównym bohaterem jest pluszowy miś, którego historia zaczyna się w 1910 roku we Lwowie. Od narodzin w szwalni aż po koniec I wojny światowej miś uczestniczy w burzliwej historii jako świadek wielu wydarzeń (trafia m.in. do legionów), które szczegółowo relacjonuje. Przedstawienie, prezentowane w Ogólnokształcącej Szkole Baletowej, przygotował Teatr Wolandzki.

Na stoisku informacyjnym były dostępne kotyliony, okolicznościowa jednodniówka „Jesteśmy”, a także materiały informujące o pracach Muzeum. Zaś dla najmłodszych kolorowanki dotyczące odzyskiwania przez Polskę niepodległości.



14th edition of the 'Independence Station' (orig. Przystanek Niepodległość)

Several thousand people took part in the 'Independence Station' held by the Polish History Museum in Warsaw on 11 November 2019 on the occasion of the national Independence Day holiday.

Attractions included the open-space game 'The Roads to Independence', its game board... a section of the Saxon Garden. The script covered key historical events of 1795–1918 and familiarised players with their protagonists. The main objective was to implement one of the five missions of an independent state related to the political system. Players sought to shape a country reflecting the objectives of the mission as closely as possible. During the game, they played members of families living under the Partitions and as migrants. Having completed the tasks, participants were awarded points exchangeable for 'impact tokens', allowing them to cast a vote and decide on the type of political system the independent state would have. Most frequently, they chose a parliamentary republic, followed by a constitutional monarchy. The game played out in the Saxon Garden was intended as a promotional vehicle for the board game of the same name published by the Museum.

With children in mind, the PHM prepared a play based on excerpts from *A Heroic Bear* (orig. *Bohaterski miś*) by Bronisława Ostrowska, the first book for children written and published in the newly independent Poland (1919). Its main protagonist is a teddy bear, whose story begins in L'viv in 1910. From its birth in a sewing room up until the end of the First World War, the bear participates in the tumultuous history as witness to a number of events (e.g. finds itself in the Polish Legions), on which it reports in detail. Staged at the Comprehensive Ballet School, the play was prepared by the Wolandzki Theatre.

At the information stand, event participants could pick up occasional rosette pins, the circular paper *We Are* (orig. *Jesteśmy*), as well as materials with information on the Museum's activities. The youngest participants, in turn, could enjoy colouring pictures related to Poland's regaining of independence.

Na grupy, które wzięły udział w grze, czekała nagroda w postaci gry planszowej „Drogi do niepodległości” wydanej przez MHP | The groups of participants were awarded the board game 'The Roads to Independence' published by the PHM

Finaliści i zwycięzcy plebiscytu na Wydarzenie Historyczne Roku 2018 | Finalists and laureates of the 2018 Historical Event of the Year competition



Plebiscyt „Wydarzenie Historyczne Roku” (whr.muzhnp.pl)

Celem ogólnopolskiego plebiscytu internetowego jest wyróżnienie najciekawszych inicjatyw poświęconych historii. Do konkursu można zgłaszać projekty w trzech kategoriach: wydarzenie, wystawa, edukacja i multimedia. W 2019 roku odbyła się 12. edycja plebiscytu, do której zgłoszono blisko 200 wydarzeń. Spośród nich jury wybrało finałową piętnastkę, na którą głosowali internauci.

Najwięcej głosów w kategorii wystawa otrzymała ekspozycja czasowa „Karol Śliwka. Polskie projekty, polscy projektanci”, zorganizowana przez Muzeum Miasta Gdyni. Prezentowała ona dorobek nestora polskiego designu, autora projektów dziesiątek opakowań, etykiet, okładek i plakatów, mistrza znaku graficznego. W kategorii wydarzenie wygrał Festiwal Dziedzictwa Kresów, przygotowany przez gminę Lubaczów, jedno z większych wydarzeń kulturalnych na Podkarpaciu. Coroczny program to kilkadziesiąt wydarzeń w kilkunastu miejscach, które spaja idea kultywowania pamięci o Kresach dawnej Rzeczypospolitej. W kategorii edukacja i multimedia najwięcej głosów uzyskała od internautów *Książka otwarta na świat* wydana przez Muzeum Emigracji w Gdyni, pozwalająca spojrzeć na historię Polski, a przede wszystkim Polaków i Polek, z nieoczywistej perspektywy.

Uroczysta gala wręczenia nagród odbyła się 3 czerwca w Pałacu Rzeczypospolitej w Warszawie.

Od lewej: dyrektor MHP Robert Kostro, przewodniczący jury WHR prof. Andrzej Szczerski i wójt gminy Lubaczów Wiesław Kapel podczas odbierania nagrody w kategorii „Wydarzenie” za Festiwal Dziedzictwa Kresów | Left-right: PHM Director Robert Kostro, Historical Event of the Year jury chairman Prof. Andrzej Szczerski and head of the Commune of Lubaczów Wiesław Kapel receiving the award in the Event category for the Borderlands Heritage Festival



Główne nagrody – statuetki autorstwa znanego krakowskiego rzeźbiarza Macieja Zychowicza | Main prizes: statuettes by the known Kraków-based sculptor Maciej Zychowicz

Od lewej: dyrektor MHP Robert Kostro, Gabriela Sierocińska-Dec (członek jury, kierownik działu edukacyjnego MHP), Anna Połuszna (Muzeum Emigracji w Gdyni), Katarzyna Witt (Muzeum Emigracji w Gdyni) | Left-right: PHM Director Robert Kostro, Gabriela Sierocińska-Dec (jury member, head of the Education Department at the PHM), Anna Połuszna (Emigration Museum in Gdynia) and Katarzyna Witt (Emigration Museum in Gdynia)

The Historical Event of the Year competition (whr.muzhnp.pl)

The objective of the nationwide online contest is to distinguish the most interesting initiatives devoted to history. Projects can be submitted in three categories: Event, Exhibition as well as Education and Multimedia. 2019 saw the 12th edition of the plebiscite with nearly 200 entrant events. The jury selected a final 15 subject to online voting.

The majority of votes in the Exhibition category were received by a temporary exhibition titled Karol Śliwka: Polish Design and Polish Designers, staged by the City Museum in Gdynia. The presentation focused on the creative output of a doyen of Polish design and master of the graphic sign, who authored dozens of packaging items, labels, covers and poster designs. The winner in the Event category was the Borderlands Heritage Festival by the Commune of Lubaczów. This is one of the largest cultural events in the south-eastern region of Podkarpacie. Its annual programme covers several dozen events sharing the notion of upholding the memory of Old Poland's Eastern Borderlands staged in a dozen or so locations. In the Education and Multimedia category, the majority of online voters preferred *A Book Open to the World* published by the Emigration Museum in Gdynia, which offers a look at the history of Poland, and primarily that of the Poles, from an unusual perspective.

The festive award gala took place at the Palace of the Commonwealth in Warsaw on 3 June.



Od lewej: prof. Andrzej Szczerski, Agnieszka Drączkowska – współkuratorystka wystawy „Karol Śliwka. Polskie projekty. Polscy projektanci”, dyrektor MHP Robert Kostro | Left-right: Prof. Andrzej Szczerski, Agnieszka Drączkowska, a co-author of the exhibition Karol Śliwka: Polish Design and Polish Designers, and PHM Director Robert Kostro

Patriotyzm Jutra

z maja 2019 roku Muzeum Historii Polski rozstrzygnęło XI edycję programu „Patriotyzm Jutra”, którego celem jest wspieranie organizacji pozarządowych i samorządowych instytucji kultury, realizujących projekty z zakresu edukacji historycznej i patriotycznej.

Spośród blisko 800 nadesłanych zgłoszeń wsparcie finansowe na łączną kwotę prawie 4 mln złotych otrzymały 133 projekty.



Warsztaty edukacyjne realizowane w ramach projektu „Bohaterowie codzienności”, organizator: Fundacja Sztuki Świata | An educational workshop delivered as part of the project 'Ordinary Heroes', organiser: World Art Foundation

Spektakl PeKiN zrealizowany w ramach projektu: „Polska oczami Pałacu Kultury i Nauki – spektakl, debata, program edukacyjny”, organizator: Fundacja Teatr PAPAHEMA

‘PeKiN’, a theatrical performance staged as part of the project ‘Poland seen through the Palace of Culture and Science: Performance, Debate and Educational Programme’, organiser: PAPAHEMA Theatre Foundation



Patriotism of Tomorrow

On 2 May 2019, the Polish History Museum finalised the 11th edition of its ‘Patriotism of Tomorrow’ programme aimed at supporting non-governmental and local-government cultural institutions delivering projects in historical and patriotic education.

Out of nearly 800 projects entered in the contest, financial support of a total of almost 4 million Polish zlotys was received by 133 initiatives.

Winners mainly included projects promoting local history and regional heritage, as well as anniversaries. Subsidies of between PLN 5,000 and PLN 65,000 were granted to support the implementation of a range of activities, such as educational workshops, location-based and board games, films, exhibitions, publications, or measures activating local communities. The winning projects represented all Polish provinces. Most initiatives were developed by individual localities or communes, yet some were designed as nationwide ones.



Projekt „Kufier pełen dziedzictwa”, organizator: Fundacja Plenrownia

Project ‘A Chest Full of Heritage’, organiser: Plenerownia Foundation

Projekt „Lniane kreacje – warsztaty z projektowania i szycia wyrobów lnianych nawiązujące do XIX-wiecznej tradycji

poprzemysłowego Żyrardowa”, organizator: Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie

Project ‘Linen Creations’, a workshop of design and sewing of linen items evoking the 19th-century tradi-

tion of the post-industrial town of Żyrardów, organiser: Philippe de Girard Linen Industry Museum in Żyrardów

Historie spisane w ramach cyklu warsztatów i spotkań dla młodzieży popularyzujących aktywność obywatelską, organizatorzy: Fundacja Edukacyjna Jana Karaskiego, Akademia Młodego Obywatela im. Jana Karaskiego | Histories written as part of a series of workshops and meetings for youth promoting civic involvement, organisers: Jan Karaski Educational Foundation and Jan Karaski Young Citizen Academy





Projekt „Historyczne R.P.G., czyli Radość Patriotycznej Gry”, organizator: Akademia Ośrodek Inicjatyw Artystycznych

Project 'Historical R.P.G., or Radość Patriotycznej Gry (The Joy of Patriotic Games)', organiser: Academic Centre of Artistic Initiatives



Projekt „Spacerownik”, organizator: Stowarzyszenie Zielona Grupa

Project 'The Walk Companion', organiser: Zielona Grupa Association

Wykłady „Muzeum w służbie publiczności”

„Muzeum w służbie publiczności” to ogólnopolski cykl wykładów otwartych, prezentujących najnowsze osiągnięcia polskiego muzealnictwa. W ramach cyklu 25 kwietnia 2019 roku w Muzeum Narodowym w Szczecinie – Centrum Dialogu Przełomy, a 10 czerwca w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa, dyrektor MHP Robert Kostro wygłosił wykład „Czy historia może łączyć? Wystawa główna Muzeum Historii Polski, od koncepcji do realizacji”. Organizatorem tych wykładów był Ośrodek Badań nad Pamięcią Zbiorową i Studiów Muzealnych, zaś w gronie partnerów znalazły się następujące instytucje: Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Muzeum Pałac Jana III Sobieskiego w Wilanowie, Biblioteka Kórnicka PAN w Kórniku, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa i Muzeum Historii Polski.

Iskra Pamięci

14 września 2019 roku na placu Piłsudskiego w Warszawie odbyła się uroczystość upamiętniająca ofiary zbrodni katyńskiej – „Iskra Pamięci”. Wybrane instytucje kultury przygotowały na ten dzień atrakcje w postaci wystaw, gier i prezentacji. Muzeum Historii Polski, jako partner, zorganizowało przestrzeń edukacyjną z myślą o rodzinach z dziećmi. Kulminacją wydarzenia było zapalenie ponad 20 000 zniczy tworzących kształt polskiego orła wojskowego według wzoru z 1919 roku. Zwieńczeniem imprezy był koncert zespołu Panny Wykłęte. Organizatorem uroczystości było PGNiG.

Festiwal Kultura bez Barier

W ramach 7. Festiwalu Kultura bez Barier (27 września – 6 października 2019 roku) w Muzeum odbyły się warsztaty, przedstawienia, zaproponowano też spacer. Uczestniczyły w nich m.in. osoby z niepełnosprawnością słuchową oraz intelektualną. We wszystkich wydarzeniach brała udział tłumaczka polskiego języka migowego. Festiwal Kultura bez Barier jest wielkim świętem kultury dostępnej dla każdego, bez względu na rodzaj i stopień niepełnosprawności lub jej brak, sytuację rodzinną, możliwości ekonomiczne, miejsce zamieszkania, pochodzenie, wiek i płeć.

Lectures 'Museums at the Service of the Public'

'Museums at the Service of the Public' is a nationwide series of open lectures showcasing the newest achievements of Polish museology. As part of this initiative, PHM Director Robert Kostro delivered a lecture titled 'Can History Unite? The Main Exhibition of the Polish History Museum: from Concept to Implementation' at the National Museum in Szczecin – Centre for Dialogue Przełomy on 25 April and then on 10 June 2019 at the Historical Museum of the City of Kraków. The lectures were organised by the Centre for Research on Collective Memory and Museum Studies, while the following institutions were the partners: the National Museum in Wrocław, the Museum of King John III's Palace in Wilanów, the Kórnik Library of the Polish Academy of Sciences in Kórnik, the Historical Museum of the City of Kraków, and the Polish History Museum.

A Spark of Memory

On 14 September 2019, a commemorative event was held on Piłsudski Square in Warsaw in the memory of the victims of the Katyn Massacre entitled 'A Spark of Memory'. Selected cultural institutions prepared attractions for the event, such as exhibitions, plays and presentations. As an event partner, the Polish History Museum arranged an educational space with families with children in mind. The event culminated in the lighting of more than 20,000 candles placed in the shape of the Polish military eagle designed in 1919. The final point of the event organised by PGNiG was a concert by the band Panny Wykłęte.

Culture without Barriers Festival

As part of the 7th edition of the Culture without Barriers Festival (27 September – 6 October 2019), the Museum offered workshops, plays and walks. Participants included persons with hearing and intellectual disabilities. All the events took place in the presence of an interpreter of Polish sign language. The festival is a great celebration of culture accessible to all, regardless of the type and degree of disability or lack thereof, family background, financial means, place of residence, origin, age or gender.



ZESPÓŁ MUZEUM HISTORII POLSKI

Dyrektor
Robert Kostro
info@muzhp.pl

Z-ca Dyrektora
ds. Merytorycznych
Anna Piekarska
anna.piekarska@muzhp.pl

SEKRETARIAT
Monika Ciszewska
Dorota Zielińska
tel. 22 211 90 02
info@muzhp.pl

DZIAŁ BUDOWY WYSTAWY STAŁEJ
Kierownik
Agnieszka Celeda
tel. 22 211 90 69
agnieszka.celeda@muzhp.pl

DZIAŁ PROGRAMOWY WYSTAWY STAŁEJ
Kierownik
dr hab. Piotr Ugniewski
tel. 22 211 90 25
piotr.ugniewski@muzhp.pl

DZIAŁ INWESTYCJI
Kierownik
Robert Wojtaś
robert.wojtas@muzhp.pl

DZIAŁ ZBIORÓW
Kierownik
Kustosz dyplomowany
dr Monika Matwiejczuk
tel. 22 211 90 48
monika.matwiejczuk@muzhp.pl

Starszy konserwator
Aleksandra Wróbel
tel. 22 211 90 78
aleksandra.wrobel@muzhp.pl

DZIAŁ EDUKACYJNY
Kierownik
Gabriela Sierocińska-Dec
tel. 22 211 90 08
gabriela.sierocinska@muzhp.pl

**DZIAŁ PROJEKTÓW KULTURALNYCH
I WSPÓŁPRACY Z ZAGRANICĄ**
Kierownik
Wojciech Kalwat
tel. 22 211 90 73
wojciech.kalwat@muzhp.pl

**DZIAŁ WYDAWNICTW
I ZASOBÓW CYFROWYCH**
Kierownik
dr Anna Kalinowska
tel. 22 211 90 04
anna.kalinowska@muzhp.pl

DZIAŁ PROMOCJI
Kierownik
Emilia Szczęsna
tel. 22 211 90 06
emilia.szczesna@muzhp.pl

Rzecznik Prasowy
Marek Stremecki
tel. 22 211 90 11
marek.stremecki@muzhp.pl

DZIAŁ ORGANIZACYJNY
Kierownik
Magdalena Wojciechowska
tel. 22 211 90 36
magdalena.wojciechowska@muzhp.pl

DZIAŁ PRAWNY
Kierownik
Urszula Słomianowska
tel. 22 211 90 22
urszula.slomianowska@muzhp.pl

KSIĘGOWOŚĆ
Główna Księgową
Joanna Dominiak
tel. 22 211 90 16
joanna.dominiak@muzhp.pl

Samodzielne Stanowisko
ds. Koordynacji Projektów Badawczych
prof. dr hab. Michał Kopczyński
tel. 22 211 90 37
michal.kopczynski@muzhp.pl

Samodzielne Stanowisko
ds. Kadr i Płac
Magdalena Olechno
tel. 22 211 90 17
magdalena.olechno@muzhp.pl

BIBLIOTEKA
Katarzyna Pawlicka
tel. 22 211 90 21
katarzyna.pawlicka@muzhp.pl

Muzeum Historii Polski w Warszawie
ul. Mokotowska 33/35
00-560 Warszawa
muzhp.pl

THE POLISH HISTORY MUSEUM TEAM

Director
Robert Kostro
info@muzhp.pl

Deputy Director
Anna Piekarska
anna.piekarska@muzhp.pl

SECRETARIAT
Monika Ciszewska
Dorota Zielińska
phone (+48) 22 211 90 02
info@muzhp.pl

**PERMANENT EXHIBITION
CONSTRUCTION DEPARTMENT**
Head
Agnieszka Celeda
phone (+48) 22 211 90 69
agnieszka.celeda@muzhp.pl

**PERMANENT EXHIBITION
PROGRAMME DEPARTMENT**
Head
Dr Piotr Ugniewski
phone (+48) 22 211 90 25
piotr.ugniewski@muzhp.pl

INVESTMENT DEPARTMENT
Head
Robert Wojtaś
robert.wojtas@muzhp.pl

COLLECTIONS DEPARTMENT
Head
Dr Monika Matwiejczuk,
chartered curator
phone (+48) 22 211 90 48
monika.matwiejczuk@muzhp.pl

Senior Conservator
Aleksandra Wróbel
phone (+48) 22 211 90 78
aleksandra.wrobel@muzhp.pl

EDUCATION DEPARTMENT
Head
Gabriela Sierocińska-Dec
phone (+48) 22 211 90 08
gabriela.sierocinska@muzhp.pl

**CULTURAL PROJECTS AND INTERNATIONAL
COOPERATION DEPARTMENT**
Head
Wojciech Kalwat
phone (+48) 22 211 90 73
wojciech.kalwat@muzhp.pl

**PUBLISHING AND DIGITAL
RESOURCES DEPARTMENT**
Head
Dr Anna Kalinowska
tel. (+48) 22 211 90 04
anna.kalinowska@muzhp.pl

PROMOTION DEPARTMENT
Head
Emilia Szczęsna
phone (+48) 22 211 90 06
emilia.szczesna@muzhp.pl

Spokesperson
Marek Stremecki
phone (+48) 22 211 90 11
marek.stremecki@muzhp.pl

ORGANISATIONAL DEPARTMENT
Head
Magdalena Wojciechowska
phone (+48) 22 211 90 36
magdalena.wojciechowska@muzhp.pl

LEGAL DEPARTMENT
Head
Urszula Słomianowska
phone (+48) 22 211 90 22
urszula.slomianowska@muzhp.pl

ACCOUNTING DEPARTMENT
Chief Accountant
Joanna Dominiak
phone (+48) 22 211 90 16
joanna.dominiak@muzhp.pl

Independent Post for Research
Project Coordination
Prof. Michał Kopczyński
phone (+48) 22 211 90 37
michal.kopczynski@muzhp.pl

Independent Post for HR
and Payroll
Magdalena Olechno
phone (+48) 22 211 90 17
magdalena.olechno@muzhp.pl

LIBRARY
Katarzyna Pawlicka
phone (+48) 22 211 90 21
katarzyna.pawlicka@muzhp.pl

The Polish History Museum in Warsaw
ul. Mokotowska 33/35
00-560 Warsaw, Poland
muzhp.pl

RADA MUZEUM HISTORII POLSKI

Przewodniczący Rady
prof. dr hab. Wojciech Roszkowski

Zastępca Przewodniczącego Rady
dr hab. Jolanta Maria Choińska-Mika

prof. Richard Butterwick-Pawlikowski
prof. dr hab. Andrzej Chwalba
prof. dr hab. Wojciech Fałkowski
Paulina Florjanowicz
dr hab. Dorota Folga-Januszewska
dr Adolf Juzwenko
dr hab. Zdzisław Krasnodębski
Katarzyna Mieczkowska
prof. dr hab. Krzysztof Mikulski
prof. Alvydas Nikžentaitis
prof. dr hab. Andrzej Nowak
Bronisław Wildstein
Małgorzata Zakrzewska

STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ MUZEUM HISTORII POLSKI

Od 2011 roku przy Muzeum działa Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Historii Polski. Skupia wielu wybitnych historyków i intelektualistów wywodzących się z różnych środowisk. Głównym celem stowarzyszenia jest wspieranie działań MHP i udział w dyskusjach nad jego programem. Stowarzyszenie pragnie być również forum obywatelskiej debaty na temat historii Polski i jej roli w życiu społecznym. Zależy mu szczególnie na szerzeniu wiedzy o relacji pomiędzy polskim a europejskim dziedzictwem historycznym oraz na wspieraniu inicjatyw przyczyniających się do pogłębienia wiedzy o dziejach Polski. Prezesem stowarzyszenia jest dr Mateusz Werner.

BOARD OF THE POLISH HISTORY MUSEUM

Board Chairman
Prof. Wojciech Roszkowski

Deputy Board Chairman
Dr Jolanta Choińska-Mika

Prof. Richard Butterwick-Pawlikowski
Prof. Andrzej Chwalba
Prof. Wojciech Fałkowski
Paulina Florjanowicz
Dr Dorota Folga-Januszewska
Dr Adolf Juzwenko
Dr Zdzisław Krasnodębski
Katarzyna Mieczkowska
Prof. Krzysztof Mikulski
Prof. Alvydas Nikžentaitis
Prof. Andrzej Nowak
Bronisław Wildstein
Małgorzata Zakrzewska

ASSOCIATION OF FRIENDS OF THE POLISH HISTORY MUSEUM

Since 2011, the PHM has been supported by the Association of Friends of the Polish History Museum bringing together eminent historians and intellectuals stemming from various backgrounds. The key objective of the Association is to support the PHM in its activities and participate in discussions concerning its programme. The Association also aspires to be a forum for a civic debate on Polish history and its role in social life. Of particular interest to the body is spreading knowledge about relations between Polish and European historical heritage, as well as supporting initiatives contributing to more in-depth knowledge of Poland's history. The Association is chaired by Dr Mateusz Werner.

Muzeum Historii Polski składa serdeczne podziękowania za wsparcie naszych działań i projektów w 2019 roku:

Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej
Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Ministerstwu Spraw Zagranicznych
Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego
oraz sponsorom, partnerom i patronom medialnym.

The Polish History Museum would like to extend its heartfelt thanks to:
the Senate of the Republic of Poland
the Ministry of Culture and National Heritage
the Ministry of Foreign Affairs
the Ministry of Science and Higher Education
as well as our sponsors, partners and media patrons for supporting our activities and projects in 2019.



Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego



Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

SPONSORZY I PARTNERZY SPONSORS AND PARTNERS



Bank Polski



POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ



FINA



JAN KARSKI
Educational
Foundation®



JAN KARSKI
Humanity's Hero



Google Arts & Culture



Dom
Spotkań
z Historią



Ośrodek
Pamięć i Przyszłość
www.opi.pl



Biblioteka
Raczyńskich



MACZEK
MEMORIAL
BREDA



BREDA
BRENOT HET SAMEN



Kingdom of the Netherlands



Europejska Sieć
Pamięć
i Solidarność

KINO ŚWIAT



WOLANDESKI



RODZICE
SZKOŁE



PATRONI MEDIALNI MEDIA PARTNERS



POLSKIE
RADIO



POLSKA AGENCJA PRASOWA



RZECZPOSPOLITA



DZIEJE.PL
PORTAL
HISTORYCZNY

MÓWIĄ WIEKI

SIECI

wSIECI
HISTORII



Polskie Radio
dzieciom



CzasDzieci



Alturka.pl
dziecko i kultura

Wydawca: Muzeum Historii Polski
Tłumaczenie: Mikołaj Sekrecki
Redakcja angielska: Anna Meysztowicz
Redakcja i korekta: Ewa Charitonow, Małgorzata Kowalczyk, Monika Machlejd, Anna Piekarska
Wybór i opisy zdjęć: Małgorzata Kowalczyk
Projekt graficzny i skład: LAVENTURA Maciej Sawicki

Zdjęcia: Akademicki Ośrodek Inicjatyw Artystycznych, Iryna Arachouskaja (Bielśa), Mariusz Bodnar (MHP), Katarzyna Chmura (Fundacja Teatr PAPAHEMA), Paweł Czarnecki (Muzeum Śląskie), Dom Kultury 13 MUZ w Szczecinie, Paweł Duchant (Fundacja Pomocy Socjalnej „POMOST”), Instytut Polski w Mińsku, Fundacja Edukacyjna Jana Karskiego, Fundacja Plenerownia, Fundacja PGNiG, Fundacja Sztuki Świata, Sebastian Jackowski (MHP), Grzegorz Jakubowski (Kancelaria Prezydenta RP), Michał Janiszewski (Motion-Studio), Michał Jędrzejowski (Muzeum Śląskie), Małgorzata Kowalczyk (MHP), Anna Kullman (Szkoła Podstawowa nr 46 w Bytomiu), Elżbieta Lichočka (MHP), Marta Marchlewska (Kancelaria Sejmu), Ignacy Masny (MHP), Muzeum Lniarstwa im. Filipa de Girarda w Żyrardowie, Tomasz Nowacki (MHP), Dorota Olszyńska (Muzeum Historii Żydów Polskich), Vladimir Pac, Tomasz Proć, Rewars, Stowarzyszenie Zielona Grupa, Karolina Wichowska (MHP).

Druk: LEGRA Sp. z o.o.

ISBN: 978-83-65248-40-4

© Muzeum Historii Polski w Warszawie 2020

Published by: The Polish History Museum
Translated from Polish by: Mikołaj Sekrecki
English translation proofread by: Anna Meysztowicz
Edited and proofread by: Ewa Charitonow, Małgorzata Kowalczyk, Monika Machlejd and Anna Piekarska
Photo selection and description: Małgorzata Kowalczyk
Graphic design and typesetting: LAVENTURA Maciej Sawicki

Photographs: Academic Centre of Artistic Initiatives, Irina Arachouskaya (Belsat), Mariusz Bodnar (PHM), Katarzyna Chmura (PAPAHEMA Theatre Foundation), Paweł Czarnecki (Silesian Museum), 13 MUSES House of Culture in Szczecin, Paweł Duchant (POMOST Welfare Foundation), Polish Institute in Minsk, Jan Karski Educational Foundation, Plenerownia Foundation, PGNiG Foundation, World Art Foundation, Sebastian Jackowski (PHM), Grzegorz Jakubowski (Chancellery of the President of the Republic of Poland), Michał Janiszewski (Motion-Studio), Michał Jędrzejowski (Silesian Museum), Małgorzata Kowalczyk (PHM), Anna Kullman (Primary School No 46 in Bytom), Elżbieta Lichočka (PHM), Marta Marchlewska (Chancellery of the Sejm), Ignacy Masny (PHM), Philippe de Girard Linen Industry Museum in Żyrardów, Tomasz Nowacki (PHM), Dorota Olszyńska (Museum of the History of Polish Jews), Vladimir Pac, Tomasz Proć, Rewars, Zielona Grupa Association, and Karolina Wichowska (PHM).

Printed by: LEGRA Sp. z o.o.

ISBN: 978-83-65248-40-4

© Muzeum Historii Polski w Warszawie 2020